

OAMENI

care tac

PIESĂ în 3 ACTE
de Al. Voitin

Al. Voitin, autorul piesei Oameni care tac, nu este un nume necunoscut în presa literară. Această semnătură des întâlnită în publicațiile antifasciste dinaintea celui de-al doilea război mondial, în coloanele presei democratice ca: „Lumea“, „Era Nouă“, „Manifest“, „Cuvîntul liber“, „Clopotul“, „Jurnalul literar“ etc. publicații din București și provincie, exprima întotdeauna punctul de vedere al unui gazetar militant și al unui scriitor preocupat de realitățile sociale din juru-i. Al. Voitin a debutat de asemenea în poezie ca și în proză (placheta de versuri „Beton armat, 1933“, și cîteva nuvele, încercări de proză proletară, apărute la suplimentul literar al „Lumii“). Sub numele de A. Adamescu i s-a reprezentat piesa Judecata focului, în stagiunea 1957–58 la Teatrul Național din București.

Piesa Oameni care tac — episod din lupta comuniștilor în ilegalitate, pe care o publicăm în acest număr — a fost scrisă în cinstea celei de a 40-a aniversări a partidului și va vedea lumina rampei pe scena Teatrului Național „I. L. Caragiale“, unde se află în repetiție, în regia lui M. Berechet.

În clișeu din pagina anterioară, un grup de interpreți. De la stînga la dreapta: Carmen Stănescu, Gr. Vasiliu-Birlic, Irina Răchitanu-Șirianu, Matei Gheorghiu, Eva Pătrășcanu, Emil Botta și Emil Liptac.

PERSONAJELE

Axinte	muncitor la calea ferată;
Rada	studentă;
Flora	cîntăreață;
Maria	muncitoare textilistă;
Zigu	negustor ambulant;
Banu	profesor medic;
Mihai	student;
Casapu	inspector la siguranța generală;
Spiru	șeful unui serviciu de siguranță;
Un agent.	

Tabloul I

În biroul unei instituții

SPIRU (între două vîrste, grosolan, cu înfățișare neglijentă): Cine te-a învățat, mă, spune, mă, dacă vrei să scapi mai ușor. Altfel putrezești în pușcărie.

ZIGU (bătrînel, cu înfățișare pitorească, vorbește cîntat): Parcă trebuie să mă învețe pe mine cineva?! Nenorocirea-i, domnu' șef, că m-am băgat la ciocolată. Ciocolată mi-a trebuit? Și încă ciocolată regina Maria! Scauți vă rog. Ciocolată, majestatea sa regina Maria.

SPIRU: Mă, spui ori nu spui?

ZIGU: Spun, domnu' șef. Asta fac. De ce să nu spun?! Asta-i arta mea. Parcă luna trecută n-am avut o partidă de cremă de ghetă? Și n-am cîntat?! Am cîntat.

SPIRU: Ia lasă poveștile. Ia zi, mă, cum ai cîntat?

ZIGU: Ce să mai zic, domnu' șef?

SPIRU: Dă-i drumu', mă, să te aud și eu.

ZIGU: Parcă de cîntat îmi arde mie?! Așa fac eu reclamă. Cu șlagăr.

SPIRU: Hai, mă, nu-mi umbra cu fașoane...

ZIGU: Dacă spuneți dumneavoastră... Mare lucru. (Fredonează cu glas stins)

Cavaleri și domnișoare

Cremă Schmoll în cutioare.

SPIRU (întrerupîndu-l): Mă, să nu faci pe prostul cu mine!

ZIGU: Eu?

SPIRU: Știi tu care! Âla cu ciocolata, mă. Âla cu chestia.

ZIGU: Ce să-l mai cînt!...

SPIRU: Cîntă-l, mă, dacă-ți spun eu!

ZIGU: Dacă spuneți dumneavoastră...

Dar eu zic că tot n-ar fi bine. Cum de mi-a venit în cap așa ceva?!

SPIRU: Umblă, mă, la voce, că dacă nu, fac tobă din tine și tot îl cînti.

ZIGU: Parcă eu zic că nu?! Ați dat dispoziție, cînt, ce să fac?! Eu nici nu vroiam să mă mai gîndesc la așa o reclamă nenorocită... Auzi?!

(Fredonînd din nou).

„Nu mai plînge Bebi,

Nu fi supărat,

Că-ți dau ciocolată

Să te culci în pat... (Strigînd)

Cumpărați ciocolata regina Maria..."

SPIRU: Mă, pe cine prostești tu?...

Cîntă-l ca lumea.

ZIGU: Îmi arde mie de cîntat...

SPIRU: Cîntă-l cum ai cîntat...

ZIGU: M-a luat gura pe dinainte.

SPIRU: Cîripește!

ZIGU: Zău dacă mai țin minte...

SPIRU: Mă!

ZIGU (cîntă):

Nu mai plînge Bebi

Nu fi supărat,

Că ți-o dau pe regina Maria

Să te culci cu ea în pat...

SPIRU: Cu șlagărul asta ai terminat-o, mă! Ți-ai zis-o! E cîntecul lebedei pentru tine.

ZIGU: De ce lebadă?

SPIRU: Fiindcă te înaintez la curtea marțială. Pentru crima de les majestate, mă!

ZIGU: La curtea marțială?! Ferească Dumnezeu! Așa ceva pentru o nenorocită de reclamă de ciocolată?!

SPIRU: Mă, ai insultat familia regală. Îți dai tu foarte bine seama ce-i asta. Crimă politică, mă.

ZIGU: Cum să spuneți dumneavoastră așa ceva?! Așa un personaj, așa o inteligență?! Ce să am eu cu onor familia regală?! Onor familia regală e onor familia regală, și eu sînt un ovrei bătrîn și necăjit. Pot să zic să trăiască familia regală. Pentru majestatea sa regina Maria, fiindcă a murit, pot să zic să-i fie țărîna ușoară. Și cu asta am terminat. Ce pot să am eu cu dumneaei. Așa vă convine?

SPIRU: Ce, mă, te tocmești cu mine?!

ZIGU: Dacă-i nevoie, pot să mă las de tot de șlagăre. Și vă rog să mă credeți, am și eu un obraz, domnu' șef. Nu cine știe ce, dar oleacă tot este.

SPIRU: Asta-i caz mare, mă!

ZIGU: De ce să fie mare?! Dacă vreți dumneavoastră, poate să fie mic... sau nimic.

SPIRU: Bine, mă, bine. O să mai vedem...

ZIGU: Ce să mai vedeți, parcă aveți nevoie de așa ceva?! Spuneți să plec, și am plecat. Mîine vin eu singur la dumneavoastră.

SPIRU: Să văd, mă, ce-o să spună și frate-tău de dandanaua asta.

ZIGU: Frate-meu? Așa un frate! Ce să-i pese lui de mine? Acuma de cînd se cer atîția cîrnați, s-a umplut de bani cu mătăria lui. Norocul lui. Parcă de asta nu mai pot eu, că nemții mînîncă cîrnați. N-are decît să fie sănătos. De doi ani nici o pereche de pantaloni n-am văzut de

la el. Nu-i pasă de mine. N-are decît să nu-i pese.

SPIRU: De tine, ca de tine, dar de el o să-i pese.

ZIGU: De el are grijă. Parcă cine n-are grijă de el?!

SPIRU: Tocmai de asta. N-o să-i convină să aibă frate condamnat de curtea marțială pentru les majestăți. De-abia s-a aranjat să nu fie trimis în lagăr.

ZIGU: Ahaa!

SPIRU: Văd c-ai înțeles.

ZIGU: Parcă-s chiar așa de prost?!

Aveți un cap, domnu' șef... mare. Mare de tot... O inteligență.

SPIRU: Bine, Zigule, bine. L-am chemat pe frate-tău la mine. Îl conving eu să te ia pe garanție. Ai ceva contra, mă?

ZIGU: Parcă pot să am? Chiar nici n-am. (*Intră agentul*).

SPIRU (*agentului*): Ai adus-o?

AGENTUL: Da, domnule șef.

SPIRU: Să intre. (*Arătându-l pe Zigu*)

Și du-l pe asta jos.

AGENTUL (*deschizînd ușa*): La domnu' șef!

ZIGU (*plecînd*): Vă rog, domnu' șef, să nu uitați de mine. Vă rog să nu mă țineți mult. Eu sînt ca un pițigo, domnu' șef...

FLORA (*tinădă, cocheta, în rochie de seară, intrînd*): Bună ziua.

ZIGU (*din ușă, cu ton de surpriză*): Ia uită-te, domnișoara Flora! Sărut mîna, domnișoară Flora!

SPIRU (*Florei*): Bună ziua. (*Agentului*) Scoate-l pe pițigoiul ăsta mai repede. (*Florei*) Ia loc, păpușo. Elegantă, elegantă...

FLORA (*asezîndu-se*): Eram la local și mă pregăteam pentru program.

SPIRU: Te ții de pozne, frumoaso!

FLORA: Mai mult ele de mine.

SPIRU (*după un gest de apropiere*): Ei, ia zi-i, cum s-a întîmplat?

FLORA (*sustrăgîndu-se gestului de apropiere*): Lăsați-mă, domnule Spiru. Mi-a pierit tot cheful după porcăria de aseară. Nemții ăștia sînt niște scîrbe.

SPIRU: Nu exagera. Doar ești fată deșteaptă. Cum de-a ieșit așa lată?

FLORA: Probabil că știți.

SPIRU: Știu eu ce știu, dar să te-aud pe tine.

FLORA: Foarte simplu: pe la 12 jumătate, terminasem programul și eram în pauză. M-am dus la masa lui Alexandrescu de la fisc. Era împreună cu un locotenent de artilerie. Rezervist, după fason, însă

bărbat bine. Mai era și Lola, aia moapsă.

SPIRU: Treci peste asta.

FLORA: Bine. Apoi a venit la masa noastră un neamț. Un locotenent. Unu' spălăcit și asudat. A început să se gudure pe lingă mine. Am vrut să plec. Alexandrescu însă a insistat să rămîn. N-am avut încotro, și-am rămas. Neamțu' a început să se obrăznicească cu mine. M-am enervat și, cum eram cu paharul plin în mînă, i l-am zvirlit între ochi. A urlat de parcă l-aș fi înjunghiat. A ieșit un tărăboi...

SPIRU: Ești cam zurlie, fetițo... zurlie rău. Putea să iasă una...

FLORA: Da. Erau toți cam înfierbîntați, și-ai noștri și nemții. Noroc că a intervenit un maior și a aplanat lucrurile, altfel, cred că ai noștri îi făceau ferfeniță pe nemții din local. Se burzuluiseră cu toții.

SPIRU: Ttt, ttt. Ce maior era ăla?

FLORA: Nu-l știu. Era în uniformă de front. Probabil era în trecere. Unul negricios, sprîncenat. Drăguț băiat. Păcat numai că era cam scurtuț.

SPIRU: Uite de ce-ți arde ție! Știi că locotenentul e de la comandamentul lor de aici? Decorat cu crucea de fier...

FLORA: Da, știu că e de la comandament.

SPIRU: Și nici nu-ți pasă! Numai eu știu cum te-am scos din mîinile lor. Nici nu voiau să audă să ne lase pe noi să ne ocupăm de cazul tău. Norocul tău că-mi ești mie simpatică. Și noroc că au avut și ei nevoie de mine.

FLORA: Vă mulțumesc foarte mult.

SPIRU: Să văd ce-am să pot face cu tine. De trimis la curtea marțială, tot trebuie să te trimit.

FLORA (*scandalizată*): Pentru porcul ăla de neamț?

SPIRU: Ascultă, fato, bagă-ți mințile în cap. Neamțul tău e un ofițer german. Nu poți scăpa cu una, cu două. N-am încotro. Dar am să caut să-ți aranjez ceva la curtea marțială. Altă porțiță n-am. O să cam coste însă...

FLORA: De unde să dau? Pielea de pe mine. Asta o dau toată, numai să scap de bucluc.

SPIRU (*mieros*): Liniștește-te, dragă. Dacă-ți pierzi capul e rău. Ia să vedem... Ai căsuța care ți-a rămas de la bărbatu-tău. Se poate aranja ceva... Casa nu face bani, dar locul e bun. E central, merită parale.

FLORA: Și ce să fac cu mama și cu ceilalți? Să-i zvîrl în stradă? Doamne-dumnezeule!

SPIRU: Vrei să scapi, n-ai încotro! Altfel, nu se poate. (Agentului care a intrat) Ce vrei mă?

AGENTUL: Domnu' șef, a venit domnu' inspector Casapu de la siguranța generală. A intrat la domnu' chestor. (Iese).

SPIRU: Numai ăsta-mi lipsea pe cap (Uitîndu-se la ceas) Opt seara. Inspecție...

FLORA: Cîți bani credeți că o să trebuiască?

SPIRU: Deocamdată, nu-ți pot spune nimic. Mă interesez eu. Mă interesez și-o să mai vorbim.

FLORA (pregătindu-se să plece): Cînd să mai vin la dumneavoastră?

SPIRU: Pînă una, alta, trebuie să rămii aici.

FLORA: Cum asta?

SPIRU: Două-trei zile, cel mult.

FLORA: Asta înseamnă că sînt arestată.

SPIRU: Arestată! Ce vorbă?! Îmi trebuie puțin răgaz. Mi-a căzut și inspecția asta plocon, așa că n-am ce face. Altfel îți dăeam drumul. Acum însă nu mai pot. Dacă nu lucrăm cu cap, festelim iacaua. ăsta-i omul gestapoului. Mare lucru să nu fi venit chiar pentru cazul tău.

FLORA: Și unde-o să mă țineti?

SPIRU: Nici o grijă. Ai să stai ca-n puf. Cameră separată, chiuveță. Ce mai, adevărată garsonieră. Îmi spui de ce lucruri ai nevoie și trimit acasă să ți le aducă. Regim special. Ca la mama acasă. De-abia te mai odihnești și tu cîteva zile. (Insinuant). Nici n-ai să ai timp să te plictisești. Mai vin eu să te văd... mai stăm de vorbă...

FLORA (resemnată): În sfîrșit, asta e.

SPIRU: Așa-mi plăci. Să fii cuminte. Știu eu ce trebuie făcut.

CASAPU (de vîrstă mijlocie, ostentativ elegant, întră degajat): Bună seara, Spirache, bine te-am găsit. (O salută din cap pe Flora) Mi se pare că te-am deranjat.

SPIRU: Să trăiți, domnu' inspector. Bine-ați venit. Dumneavoastră să deranjați! Se poate?! (Agentului care a intrat, fiind sunat între timp) Du-o pe asta, la 12.

AGENTUL: S-a-nțeles.

FLORA (iese, aruncînd priviri lungi lui Casapu): Bună seara...

CASAPU: Cine-i silfida asta, Spirache?

SPIRU: E o șantază de la „Coroana”. CASAPU: Nostimă. Chiar pempantă. Pare foarte accesibilă.

SPIRU: A început să cam facă pe nebuna. Are succes și i s-a urcat la cap. Acum e încurcată cu un tip de la fisc.

CASAPU: Văd c-ai reținut-o. De ce?

SPIRU: A insultat un ofițer de la comandamentul german.

CASAPU: Cam neplăcute chestiile astea. Mai ales că se înmulțesc aproape peste tot.

SPIRU: Și noi am avut multe în ultima vreme. Vi le-am comunicat, de altfel.

CASAPU: Trebuie procedat cu tact. Însă fără nici un fel de menajamente.

SPIRU: Nici o grijă, domnule inspector.

CASAPU: Fata asta însă nu pare să fi avut motive suspecte.

SPIRU: Aveți dreptate. Cazul s-a petrecut la un chef. Faptu-i fapt însă.

CASAPU: O să-l vedem împreună. Mă interesează.

SPIRU: Cînd doriți, domnu' inspector.

CASAPU: Mai tirziu. Stai jos, te rog. Să-ți spun de ce-am venit.

SPIRU (așezîndu-se): Vă mulțumesc. N-ați mai fost de mult. Credeam că sinteți în inspecția obișnuită.

CASAPU: Nu. Am o problemă specială... Spirule... tipografia comunistă de aici lucrează.

SPIRU: N-aș crede, domnu'inspector.

CASAPU: Tu nu crezi, și comuniștii tipăresc. Tipăresc din plin. Aici. Sub nasul dumatile.

SPIRU: Domnule inspector, dați-mi voie. Să vedem, vă rog. Anul ăsta, cîte materiale subversive s-au găsit aici la noi? Patru. (Numărînd pe degete). În februarie, cel pentru zece ani de la grevele ceferiștilor de la Grivița; al doilea, la 1 Mai; al treilea, în vară, cel contra războiului, și...

CASAPU: Și-al patrulea, nu-i nici o lună: „Moarte cotropitorilor fasciști”.

SPIRU: Astea-au fost toate. Din celelalte au fost mai puține. Și cu altă literă. Putem fi siguri că n-au fost tipărite aici. Pe alea patru, să zicem că le-au tipărit aici. Nici asta însă nu-i sigur. Dacă s-au găsit mai multe la noi, nu înseamnă că nu puteau să le aducă din altă parte. Dar să admitem totuși că-s de aici. Cîte au fost în total? Patru...

CASAPU: Ei, poftim! Numai patru! Nu-ți ajung, Spirule? Ce vrei, să

- scoată cotidiană ? Dacă nu te poți pe treabă și dacă nu stringi șurubul pînă la sînge, o să-ți tipărească și cotidiene. Două pe zi, Spirule. Unul dimineața și altul seara.
- SPIRU: Îmi pare rău, domnule inspector. Eu muncesc. Dumneavoastră știți. Am organizat o rețea de informație, clasa întâi. Am oameni băgați peste tot. Dacă n-am găsit tipografia, nu înseamnă că n-am lucrat. Comuniștii ăștia, știți bine cum sînt. S-au rafinat rău de tot. Umblă toți ca umbrele. Eu, vă rog să mă credeți, peste cap m-am dat...
- CASAPU: Te-ai muiat, Spirule, te-ai muiat, asta e.
- SPIRU: Am strîns șurubul cît s-a putut.
- CASAPU: De strîns, l-ai strîns. Nu însă pe cel care trebuia. Crezi că nu știu ? De-un timp încoace nu te ții de altceva decît de matrapazlîcurile tale.
- SPIRU (cu ton de protest): Domnule inspector...
- CASAPU: Te rog. Inutil să protestezi. Nu ți-e gîndul decît la afaceri. Sînt informat.
- SPIRU: În funcții ca ale noastre, ești totdeauna în gura lumii. Parcă nu știți dumneavoastră ?! Noi ăștia, de la siguranță, avem numai dușmani.
- CASAPU: Uite Spirache. Să fie clar. N-am nimic împotrivă să-ți faci în-virtelile tale. Oameni sîntem și fiecare trebuie să-și facă rostul lui. Tu însă ai întrecut măsura și neglijezi problema noastră numărul unu: problema comunistă.
- SPIRU: Ferească Dumnezeu, domnule inspector. Puteți să vă convingeți personal. Aveți toate posibilitățile. Am luat toate măsurile...
- CASAPU: Și rezultatul ?! Tipografia lucrează în continuare (Scoate din servietă hîrtii, materiale, i le dă lui Spiru) Poftim, uită-te și tu.
- SPIRU (răsfoind materialele): Da. Caracterele seamănă.
- CASAPU: E aceeași literă. Nu-i nici un fel de dubiu.
- SPIRU: Manifeste din astea n-au fost pe aici pe la noi. Vă spun sigur.
- CASAPU: Poate n-au fost încă, dar or să apară. Îți spun și eu, sigur.
- SPIRU: Să nu fi dus litera în altă parte. Or fi văzut că aici la noi se strînge cercul...
- CASAPU: Nu-ți fă iluzii. Ne-am pus și noi ipoteza asta. Dar manifestele sînt tipărite aici. La un control al valizelor am dat peste un teanc în-
- treg. Din păcate, cel care le ducea a dispărut. Însă a fost văzut cînd s-a urcat în tren cu valiza în care s-au găsit manifestele. S-a urcat aici, la voi în gară. Probabil c-a urcat vrut să ne deruteze, difuzîndu-le întîi în alte părți, decît acolo, unde le-au tipărit.
- SPIRU: Vă spuneam eu că s-au rafinat...
- CASAPU: În schimb, tu dormi, iar ei se organizează... Peste tot manifeste, sabotaje, acte de diversiune. S-au sesizat și cei de la gestapo. Sînt furioși. Și pe bună dreptate. Șeful cel mare e și el dunăre. Situația e foarte serioasă. Îți spun eu. Foarte serioasă.
- SPIRU: Au prins curaj din ează că s-a apropiat frontul.
- CASAPU: Trebuie să le tăiem ghearele. Altfel, ne tăiem singuri craca de sub picioare. Șeful mi-a spus deschis că cei de la gestapo sînt decizi să ia măsuri, chiar la noi la siguranța generală, dacă nu reușim să stăpînim singuri situația. Nu-i greu să zbori, Spirule.
- SPIRU: De, o pline găsești oriunde.
- CASAPU: Da, numai că aici mîncînci franzelă și încă albă de tot. Ție poate că-ți convine. Ți-ai făcut suma. Mie însă nu. Nu-mi convine deloc. Din nici un punct de vedere.
- SPIRU: Cui să-i convină, domnule inspector ? Se poate ?
- CASAPU: Vorba șefului: inconștiența e fără margini. Frontul s-a repliat. E ceva trecător. Dar închipuiește-ți, prin absurd, c-ar veni rușii aici și i-ar găsi pe comuniști organizați. Ce s-alege de noi, Spirule ?
- SPIRU: Praful, domnule inspector.
- CASAPU: Asta-i. De toți. Inclusiv de mine și de tine. Și tocmai de aceea trebuie să-i facem noi praf. Asta, pentru orice eventualitate. Trebuie să-i distrugem pe toți comuniștii, pe os, pe sămîntă. Fără dinșii e alta socoteala. Orice-ar surveni. Doar nu sîntem de azi, de ieri. Cu celelalte partide ne înțelegem noi. Am mai trăit cu ei și nu ne-a fost chiar rău.
- SPIRU: Foarte cuminte judecat, domnule inspector. Foarte cuminte.
- CASAPU: Evident că asta e numai o ipoteză. Noi însă trebuie să prevenim orice situație. Nu-i o noutate pentru dumneata. Îți dai seama ce reprezintă întărirea comuniștilor ?
- SPIRU: Nenorocire.
- CASAPU (aprobind): Cred că ești convins că e necesar să-i lichidăm și

- să punem mîna pe tipografie. Și asta repede. Cît mai repede.
- SPIRU: Foarte bine c-ați venit. Cu dumneavoastră le dăm noi sigur de hac.
- CASAPU: Trebuie, Spirache. Trebuie. E imperios necesar. Spune-mi, te rog, ai ceva informații noi asupra tipografiei?
- SPIRU: Slabe, foarte slabe. Nici un fir sigur. Tatonăm mereu.
- CASAPU: Dar asupra difuzării?
- SPIRU: Mulți suspecți. Foarte mulți. Îi țin sub observație. Nu se poate să nu pice ceva și să nu prind capătul.
- CASAPU: Asta poate să dureze. Trebuie să procedăm urgent. Doar de asta sînt aici.
- SPIRU: Ce-ați zice să ridicăm un grup de suspecți? Îi stringem bine cîteva zile și se găsește el unul care să dea din el.
- CASAPU: Nu. Nu-i bine. Dacă ridici mulți, îi alarmezi pe toți cei liberi. Și atunci, chiar dacă vorbește careva, nu mai folosește la nimic. Tipografia n-o mai găsești. Zboară din primele ceasuri după ce-ai făcut arestări.
- SPIRU: De, asta s-ar cam putea.
- CASAPU (*meditativ*): Găsești sigur viziuna goală. Mă gîndesc la altceva... În ce puncte s-au găsit mai multe materiale?
- SPIRU: La atelierele C.F.R. și la fabrica „Textila” și, bineînțeles, în toate curțile din cartierele respective. Au fost destul de multe și la Universitate, mai ales la Facultatea de litere.
- CASAPU: Buuun. Uite cum procedăm: ridicîm cîte un deochiat din punctele astea.
- SPIRU: Numai cîte unul?
- CASAPU: Atît. Cîte unul.
- SPIRU: Atunci, un ceferist, unul de la „Textila” și unul de la Universitate.
- CASAPU: Da. Cei despre care ești informat c-ar putea avea legături cu tipărirea, sau măcar cu difuzarea materialelor. Pe cei mai suspecți. Cred că cel puțin pe ăștia îi ai în evidență.
- SPIRU: Îmi pare rău, domnule inspector. Pe degete îi știu. Nici n-am nevoie să mă uit în fișier.
- CASAPU: Bine, bine. Începi filajul imediat. Să-i am chiar în seara asta aici. Trebuie ridicați cu toată discreția. Cînd sînt singuri. De preferat să fie luați de pe stradă, sau oricum, însă pe nesimțite.
- SPIRU: Se face.
- CASAPU: Măcar cîteva ore, să nu se alarmeze absolut nimeni de lipsa lor.
- SPIRU: Nici pasărea n-o să știe că i-am umflat.
- CASAPU: Asta-i esențial.
- SPIRU: S-a-nțeles. Pînă la 10, cel tîrziu 11, îi aveți pe toți. Fiecare în garsoniera lui.
- CASAPU: Nu. Îi pui pe toți împreună și bagi cu ei și un băiat de-al nostru. Unul deștept să-i observe. Dacă are ochi poate prinde cîte ceva. Chiar un lucru de nimic poate să ne indice o urmă.
- SPIRU: Am o idee, domnule inspector.
- CASAPU: Să vedem.
- SPIRU: Ce-ar fi s-o băgăm între ei pe șanteză? E fată deșteaptă. Are tot interesul să ne servească. Îi putem promite că-i aranjăm cazul, mai ales că nici nu-i mare lucru. Dacă bag un agent, mi-i frică că îl miroase. Comuniștii ăștia sînt dați dracului, adulmecă repede.
- CASAPU: Nu-i rea ideea. Dar de cîntăreață răspunzi tu. Eu nu știu ce-i cu ea.
- SPIRU: Garantez. Și-aș mai băga unul. Am aici un negustor ambulant, tot pentru un fleac. L-aș băga și pe ăla. Ce nu vede unu' poate vedea ălălalt. Și-i putem controla pe unul cu celălalt.
- CASAPU: N-am nimic contra. Pune-l și pe ăla dacă crezi.
- SPIRU: Atunci, eu trec la măsuri.
- CASAPU: Bine, Spirache. (*Își ia servieta, se pregătește de plecare*). Mă duc și eu prin oraș. La 10 punct sînt aici și sper să găsesc totul în ordine.
- SPIRU: Nici o grijă. Cum veniți, îi și putem trece la mașina de tocat.
- CASAPU: Ne trebuie măcar unul să vorbească repede. Am plecat, Spirache. (*Salutîndu-l cu mîna*) La 10, deci. (*Iese*).
- SPIRU: Să trăiți. (*Ridică receptorul telefonului, formează un număr de interior*): Spiru la telefon... vino cu toată echipa la mine. Toți, mă, toți... chiar acuma... toți mă, toți... din pămînt din iarbă verde... urgent, mă, foarte urgent...

CORTINA

În arestul siguranței, luminat indirect.

ZIGU (*asezat pe marginea unui pat*): Poți să mă crezi, domnișoară Flora. Sînt om bătrîn. De ce ți-e scris în frunte, nu scapi. Absolut. Să zic acumă c-ar vrea să mă scape domnu' mareșal Antonescu. Sau chiar majestatea sa regele personal. Dacă nu-i hotărît așa de soartă, nu poate. Îl lovește apoplexia, tocmai cînd vrea să dea ordinul. Vrei să spui că nu-i așa?! Uite să-ți dau un caz...

FLORA (*culcată*): Nu mai trîncăni atîta Zigule. Vreau să dorm.

ZIGU: Parcă eu nu vreau?! Vreau. Dar parcă pot?! Una e să vrei, alta-i să poți. (*Pauză.*)

FLORA: Cît o fi ceasul, Zigule?

ZIGU: Poate să fie și 10, poate să fie și 12, poate să fie și 3, și poate să fie și 10 dimineața. Parcă poți să știi? Am auzit că un ovrei de-al nostru, unu' Einstein, mare savant, spune că un minut poate să fie un an și un an poate să fie un minut. Parcă n-are dreptate?! Cînd stai la pușcărie vezi precis că are. Dar în orice caz, mai mult de 11 nu-i, fiindcă spuneau și inspectorul, și Spiru, că pînă la 11 îi bagă aici și pe comuniști. (*Pauză.*)

FLORA: Am înghețat toată.

ZIGU (*aducîndu-i o pătură de pe alt pat*): Bine că avem pături destule. Parc-am fi la pension.

FLORA: Mulțumesc, Zigule.

ZIGU: Mare lucru. (*Zgomot la intrare.*) Iacătă, au început să ne vie și musafirii. (*Aprinde lumina.*) Să facem oleacă de lumină.

MIHAI (*tinăr, fire aprinsă: intră o dată cu Rada; amîndoi sînt îmbrăcați de toamnă.*): Bună seara.

ZIGU: Bună seara. (*După cîteva clipe, în care Rada și Mihai s-au așezat pe paturile de la peretele opus.*) Bună searaa?! Așa vine vorba. Cum poate să fie bună?! De așa bună-tate să aibă parte cine știu eu.

FLORA (*către noii veniți*): Cît o fi ceasul?

RADA (*foarte tinără, discretă, stăpînită*): Cred că e trecut de 9 jumătate.

MIHAI: Probabil că e chiar 10.

ZIGU (*interesat*): Ați avut ceas?

MIHAI: Da. Mi l-au luat aici. Spuneau că așa-i obiceiul.

ZIGU: Puteam să jur. Parcă mie nu mi l-au luat? Așa o rablă! (*Arătîndu-și pantofii*) Mi-au luat și șireturile. (*Trăgîndu-și pantalonii*). Și ce-i mai trist, și bretelele. Cică să nu mă spînzur. Parcă am să le fac eu lor așa o plăcere.

FLORA: De ce te-au adus aici, domnișoară? Ești așa de tinerică...

ZIGU: Parcă necazurile te-așteaptă să fii major.

RADA: Nu știu. Probabil, e o greșeală. O confuzie.

MIHAI (*revoltat*): E inadmisibil. Veneam împreună de la cinematograf. S-a oprit lingă noi o mașină cu trei, care spuneau că-s de la poliție. Ne-au silit să ne urcăm și ne-au adus aici. Le-am cerut explicații. Le-am spus cine sîntem, dar n-a scos unul nici un cuvînt. E un abuz nemaipomenit!

RADA: Lasă, Mihai, o să se lămurească. Au spus că șeful lor vine îndată. O să ne explicăm cu el.

MIHAI: Cum crezi că o să vină acum noaptea? Pînă mîine stăm aici.

ZIGU: Să dea Dumnezeu să fie așa!

MIHAI: E revoltător!

RADA: Te rog, Mihai, te rog mult. Nu ne poate folosi la nimic dacă ne pierdem calmul.

MIHAI: Bine, Rada, bine.

FLORA: Te cheamă Rada? Frumos nume, domnișoară.

RADA: Da. Rada. Rada Petrescu.

FLORA: Eu sînt Flora. De fapt mă cheamă Elena Florescu. Flora e numele meu de artistă.

ZIGU: Dumneaei cîntă la „Coroana”. Restaurant Café-bar. Are o voce, cristal.

FLORA: Sînteți logodnici?

MIHAI: Nu.

RADA: Sîntem colegi de facultate. (*Jenată.*) La cinema ne-am întîlnit întîmplător. (*Din nou zgomot la intrare.*)

MIHAI (*bucuros*): Trebuie să le fi venit șeful.

AXINTE (*bărbat încă tinăr, exprimă forță și echilibru; intrînd, observă că Rada și-a reținut cu greu un gest de surpriză*): Văd că-i lume multă aici. (*Privind-o insistent pe Rada.*) Păcat că nu cunosc pe nimeni. Bună seara. (*Ceilalți răspund dînd din cap.*)

ZIGU: Bună seara, să dea Dumnezeu. Și de cunoscut, ne putem cunoaște. Parcă asta-i mare lucru?! (*Îi întinde mina lui Axinte*) Zigu Șapira, comerciant.

AXINTE: Pe dumneata te știu.
ZIGU (*incîntat*): Există un om să nu mă cunoască? Tot orașul mă știe.
AXINTE (*dînd mîna cu Rada, accen-tuat*): Axinte.
MIHAI (*dînd mîna cu Axinte*): Mihai Bîrsan.
AXINTE (*trecînd spre Flora*): Dum-neata ești Flora, cîntăreța?
FLORA: Da.
AXINTE: Te-am ascultat la „Co-roana“.

FLORA: Eu nu te știu.
AXINTE: Nici n-ai cum. Am fost o singură dată. Căutam pe cineva.
ZIGU: Parcă Axinte ați spus că vă cheamă?
AXINTE: Da, Axinte.
ZIGU: Ce bransă?
AXINTE (*zîmbind*): A, da. Sînt mun-citor la calea ferată. (*Pauză.*)
FLORA: Ce-ai făcut, ceferistule, de te-au adus aici?
AXINTE: Multe și de toate. Dar de ce m-au luat, nu știu nici eu. Dar cu dumneata ce are siguranța?
FLORA: Am călcat pe coadă un hit-lerist.

AXINTE (*lui Zigu*): Și dumneata?
ZIGU: La mine-i simplu. M-am îm-bătat.
FLORA: Mă faci să mor, Zigule. De ce minți? Tu și beat!! Aproape un an ai vîndut alune la noi în local și o dată n-ai băut. Chiar pe mine m-ai refuzat.

ZIGU: Și ce? N-am dreptul să beau?! E dreptul meu.
AXINTE: Pentru beție te duceau la circă, nu la siguranță.

ZIGU: Dar, mă rog, de ce nu mă în-trebi ce-am făcut cînd eram beat?
FLORA: Mult o mai învîrți, Zigule? A amestecat-o pe regina Maria în reclamele lui, ca să-și vîndă zaha-ricalele.

ZIGU: Pardon, ciocolată, și încă foarte fină.

MIHAI: Domnule Axinte, după cîte vîd, aici sîntem la siguranță?

AXINTE: La siguranță, vezi bine.
MIHAI: Nici nu mi-am închipuit așa ceva.

ZIGU: Dar ce credeai dumneata, dom-nule student... (*Către ceilalți*) ...Poți să crezi că aici ești la serată?!

FLORA: Lasă, Zigule, băiatul în pace.
ZIGU: Bine, bine, iacă mă culc și tac. (*Se întinde pe pat, se învelește.*)

RADA (*lui Mihai, vîzîndu-l agitat*):
Nu te alarma, Mihai. Te rog, te-am rugat atîta.

MIHAI: Dar asta-i foarte grav. Tu nu-ți dai seama ce înseamnă sigu-ranța.

RADA: Știu eu foarte bine.
MIHAI: Dacă sîntem aici, s-ar putea să nu fie vorba de o confuzie... Poate că e în legătură cu semina-rul de literatură.

RADA: Nu, Mihai, nu cred.
FLORA: Dar ce-a fost cu seminarul?
RADA: O discuție mai furtunoasă. Nimic altceva.

MIHAI: Tu minimalizezi, Rada (*Lui Axinte*) A fost un lucru foarte serios. (*Din nou Radei*) Numai după con-cepția lor retrogradă despre o epocă și un scriitor, și-ți poți da seama de ce-s capabili.

ZIGU (*de sub pătură*): Cînd ești tînăr, te-ncăleşti dintr-un fleac, dar cînd ești bătrîn ca mine, dîrdii și sub două pături.

FLORA: Ziceai că te culci și taci.
ZIGU: Parcă nu m-am culcat?!

FLORA: Ia spune, studentule, cum a fost? Mie îmi plac scriitorii. Roma-nele, mai ales.

MIHAI (*cu ușor dispreț*): Nu cred că pe dumneavoastră v-ar putea inte-resa prea mult.

RADA (*cu imputare*): De ce, Mihai...?
MIHAI: La drept vorbind... probabil că supozițiile mele sînt exagerate.

AXINTE: În legătură cu seminarul?
MIHAI (*încîhîzînd nepoliticos*): Da.

RADA: Mihai n-a fost de acord cum a fost prezentat Bălcescu de către un coleg al nostru într-o lucrare de seminar.

MIHAI: Ce prezentare! O infamie plină de invective și inexactități. Colegul ăsta e un fost legionar.

RADA: Fost?! Toți spun acum că-s foști. E un legionar sadea.

AXINTE: Atunci, e firesc. Dacă-i le-gionar, nici nu vă puteați aștepta la altceva.

MIHAI: Legionar sau nelegionar, asta pe mine nu mă interesează. Nu pu-team să rămîn pasiv, să nu combat afirmații agramate și de rea credință. Bălcescu e una din cele mai lumi-noase figuri ale culturii noastre.

AXINTE: După părerea mea ai făcut foarte bine.

RADA: Numai că Mihai cînd se a-prinde pierde măsura. Întrebuîntează expresii cam prea... colorate, cam prea tari. (*Lui Mihai*) Spune că nu-i așa?!

MIHAI: Ți se pare ție.
AXINTE: Domnule Mihai, dă-mi voie să-ți spun ceva. N-am studiile dumi-

tale, dar am mai multă experiență. E bine să fii mai atent. Nu-i greu să dai peste provocatori. E periculos.

MIHAI: Să nu crezi că dacă așa fi fost... (*Caută cuvîntul*) să zic, mai puțin dur, ar fi fost mai bine. Uite, (*Arătînd-o pe Rada*), să luăm cazul colegei mele. Rada a luat și ea cuvîntul. A opus argumente științifice. A fost foarte calmă. Și rezultatul? A fost același. (*Întorcîndu-se către Rada*) Nici nu ți-am spus. (*Din nou lui Axinte*) După seminar s-au luat după mine cițiva. M-au insultat în tot felul, dar nu numai pe mine, ci și pe Rada. Pe ea și mai și. Ne-au amenințat în tot felul. Ne-au taxat de comuniști pe amîndoi. Așa că vezi și dumneata, domnule Axinte. Nu-i nici o diferență dacă ești calm sau nu. Ori vorbești calm, ori colorat, cum spune ea, e totuna.

RADA: Ar fi trebuit să-mi spui imediat.

MIHAI: Te-ai fi alarmat inutil. (*Zgomot la intrare.*)

AXINTE: Ori ne-a venit rîndul, ori mai aduc pe cineva.

BANU (*spre bătrînețe; cu înfățișare de intelectual puțin demodat; blajin, stîngher, intră uitîndu-se în jur, derutat*): Bună seara.

CÎȚIVA: Bună seara.

AXINTE: (*indicîndu-i un pat*): Locul ăsta-i liber. (*Indicînd alt pat Mariei care a intrat odată cu Banu*) Și ăstă-lalt (*Indicîndu-le și alte paturi de la peretele opus*) Puteți sta și dincoace dacă vreți.

BANU (*așezîndu-se pe primul pat indicat, și Maria pe altul din apropiere*) Mulțumesc, domnule. E foarte bun.

ZIGU (*ridicîndu-se din pat*): Ce poate să fie bun aicea, domnule profesor?!

BANU (*cu zîmbet sfios*): Văd că mă cunoașteți.

ZIGU: Parcă cine nu vă cunoaște pe dumneavoastră?! Eu vă văd aproape în fiecare zi, cînd intrați la librăria mare. Eu am vadul chiar alături, la colț. Odată, cînd țineam galanterie, m-ați întrebat de șireturi de ghete. Dar parcă v-am putut servi?! N-am putut, fiindcă nu țin șireturi de ghete. De pantofi, da. De ghete, nu. Nu se cer. Mai ales la centru, unde lucrez eu. Cine mai poartă astăzi ghete?!

BANU: Da, da, mi-aduc aminte.

ZIGU: Iertați-mă, domnule profesor, dar cînd v-am văzut intrînd, am crezut că am așa un fel de haluci-

nație. (*Către toți*) Domnu' profesor Banu! Ce să caute domnu' profesor Banu aici? Așa un profesor?! Așa un savant?!

BANU: E o greșeală, domnule. Nu mi s-a mai întîmplat în viața mea una ca asta...

MARIA (*femeie simplă, modestă*): Trăzni-i-ar Dumnezeu... Numai din pricina mea... Iertați-mă, domnule profesor.

BANU: Ce vină ai dumneata?!

MARIA: Numai eu v-am scos din casă. Cînd mă gîndesc la Vasilică al meu, domnule profesor, parcă îmi frige inima. Parcă arde, nu altceva. (*Către toți*) Mi-a rămas copilul în casă singur, singurel, și are 40 de grade, mititelul. (*Disperată*) Dacă i se întîmplă ceva, domnule profesor, ce mă fac?

MIHAI: Ce ciini, ah ce ciini!

BANU (*trecînd lingă Maria, cu ton de consolare*): Liniștește-te. Momentul critic a trecut. Nu mai e nici un pericol. Spuneau că șeful lor trebuie să vină din clipă în clipă. Or să ne anunțe cînd sosește. O să luăm o trăsură, și în zece minute sîntem la dumneata.

AXINTE (*lui Banu*): Sînteți medic?

BANU: Da.

AXINTE: Probabil că v-au luat din casa dumneaei, de lingă copil?

BANU: Nu, domnule (*Arătînd-o pe Maria*) Eram cu dumneaei. consulta-sem copilul și mă întorceam acasă.

MARIA: Ne-au luat de pe stradă. (*Arătînd cîteva pachetele cu medicamente*) Am plecat și eu cu dumnealui de-am luat doctoriile de la farmacie, și fiindcă era întuneric, m-am gîndit să-l petrec pe domnu' profesor pînă spre casă. Dar nici n-am ieșit bine din farmacie, și ne-au și luat.

MIHAI: De pe stradă, ca și pe noi. Aceași metodă.

FLORA: Dar n-ați spus nimic? N-ați arătat cine sînteți?

BANU: Da, însă inutil.

MARIA: În genunchi i-am rugat. Le-am spus și de copil. Măcar pe domnu' profesor să-l fi lăsat. Ar fi avut dumnealui grijă de Vasilică și nici n'ajungea să stea aicea ca un borfaș.

ZIGU: Auzi, borfaș. Dar mă rog, cine-i borfaș aici?! Aici, să știi dumneata de la mine, toți sîntem politici. Chiar dacă nu facem politică. Parcă eu fac? Așa să am noroc! N-am făcut în viața mea. Dar chiar dacă

n-am făcut, și garantat, nici n-am să fac, de închis tot pentru politică sînt închis, așa că dumneata să nu vorbești de borfași.

MARIA: Vă te supăra, domnule. N-am avut nici un gînd, păcatele mele.

FLORA: Nu-ți mai tace gura, Zigule. Vooooorbești...

ZIGU: Da' ce, să ne creadă borfași?! De ce să nu-i spun? Las-să știe. Eu aicea sînt, ca să zic așa, un fel de gazdă. Fiindcă am avut așa o baftă ca să fiu primul. Așa că să mă recomand întîi pe mine. Crezi c-am furat?! Crezi c-am omorît?! Fe-rească-Dumnezeu. Am cîntat. Vorba vine. Am fost beat. Și-am făcut așa o reclamă cu... majestatea sa regina Maria.

FLORA: Ai mai spus-o de-o sută de ori pînă acum.

ZIGU: Dumneata știi, dar parcă dînsa știe? Parcă domnu' profesor știe?! Dar dacă vrei, las. Parcă dumneata ce-ai făcut? (*Lui Banu*) Dumneaei s-a certat cu-n domn ofițer german. (*Arătîndu-i pe Rada și Mihai*) Și parcă dumnealor au făcut crimă? Nu! Dumnealor n-au avut de lucru și s-au pus să discute cu niste legionari. Sînt oameni culți, dar îs tineri. Cînd ești tinăr, vorbești de toate, și cu cine trebuie, și cu cine nu trebuie. (*Arătîndu-l pe Axinte, și zîmbind ironic.*) Numai dumnealui n-a făcut nimic.

AXINTE (*rizînd*): Te legi de mine, nea Zigule.

ZIGU: Să fii sănătos. Eu să mă leg? Parcă n-au alții grijă de asta?!

BANU: Așadar, dumneavoastră sînteți toți arestați politici. Din surpriză în surpriză.

MIHAI (*ferm*): Eu, domnule profesor, n-am făcut, nu fac și nici n-am să fac niciodată politică.

BANU: Asta mă bucură, tinere. Nici eu n-am făcut niciodată politică. Am detestat toată viața politică.

AXINTE: Vă referiți probabil la o anumită politică, sau la politicianism.

BANU: La orice fel de politică. Poți să-i spui cum vrei. Politică, politicianism. În fond, e unul și același lucru.

AXINTE: N-aș crede, domnule profesor. Sînt două categorii foarte deosebite.

MIHAI: În privința asta, nuanțele n-au nici o importanță.

BANU: Cum te cheamă, tinere?

MIHAI: Bîrsan. Sînt student la litere. În anul III.

BANU: Ai dreptate, domnule Bîrsan. (*Pauză.*)

AXINTE (*lui Mihai*): Spuneai, mai înainte, că ai susținut în fața colegilor dumitale că Bălcescu e o figură luminoasă... Legionarii ar fi fost în stare să-l numească trădător.

RADA (*sărînd*): Chiar l-au numit trădător.

AXINTE: Poziția dumitale a fost sau n-a fost politică?

MIHAI (*hotărît*): Și totuși eu nu fac politică...

AXINTE: Te rog ceva, cînd vorbești de politică, nu te gîndi la liberali, la țărăniști sau la mai știu eu care.

MIHAI: A-l prețui pe Bălcescu e firesc. Viața și opera lui te determină la asta.

AXINTE (*accentuînd calm*): Bălcescu a fost un om politic. (*Pauză.*)

MIHAI: A fost un progresist. Asta da!

AXINTE: Și asta ce-nseamnă?

BANU (*întrînd în discuție; lui Axinte*): S-ar putea ca în privința lui Bălcescu, să ai dumneata dreptate, domnule. De generalizat însă, nu cred că se poate generaliza. Aproape toți cei care au contribuit la progres s-au ținut departe de frămîntările luptelor politice.

AXINTE: Dimpotrivă. Progresul înseamnă luptă. Și cîteodată, chiar luptă foarte grea. Trebuie să lupți pentru pîine. Trebuie să lupți pentru dreptate. Trebuie să lupți pentru o viață omenească. Gîndiți-vă și la cei pe care îi seceră războiul... De, domnule profesor, ar fi multe de spus... Să contribui la progres înseamnă să lupți cu cei care sînt contra progresului.

BANU: Eu mă refeream la progresul culturii, al științei, în special. Trecînd peste rare excepții, creatorii nu au făcut politică. Politica e sterilizantă. Politica este minciună. Știința este adevăr.

AXINTE: Nu vă supărați, domnule profesor, dar n-aveți dreptate nici în această privință. (*Pășește rar, gîndindu-se.*)

BANU: Mă rog, crede fiecare ce vrea.

MARIA (*timid*): Domnule profesor...

BANU: Da...

MARIA: Oare ne mai țin mult?

BANU: Nu cred. Spuneau că șeful vine curînd.

MARIA: Ce-o mai fi cu băiețașul meu?

BANU: Încă un pic de răbdare. (Scoat-te ceasul și-l privește) Nu-i nici o oră de când ne-au luat.

ZIGU (observînd ceasul, precipitat): Cum, dumneavoastră nu v-au luat ceasul ? !

BANU: Nu.

ZIGU: Să știți, asta numai fiindcă sunteți așa o personalitate!

BANU (cu gest de neîncredere): Mda, poate au uitat.

AXINTE (apropiîndu-se de Banu, cu zîmbet): Vă propun ceva, domnule profesor.

BANU: Anume?

AXINTE: Să luăm un exemplu.

BANU (nedumerit): Ce exemplu?

AXINTE: Să luăm un om mare. Un om de știință, de artă, în sfîrșit... Cum ați spus dumneavoastră.

BANU (dumirindu-se): A, da.

AXINTE (modest): Ar trebui să alegeți pe cineva foarte cunoscut, o figură mare, despre care să știe și un om ca mine. Alegeți însă dumneavoastră pe cineva pe care-l socotiți că n-a făcut politică.

BANU (cu ironie ușoară, prietenească): Și dacă-l aleg, ce se întîmplă?

AXINTE (ferm, dar respectuos): Dacă l-aș cunoaște, cred că aș reuși să vă arăt că eu am dreptate și nu dumneavoastră. (Zîbind) Mi-ar fi mai la-ndemină cu-n exemplu.

BANU (surprins): Spune-mi, domnule Axinte, cu ce te ocupi dumneata?

AXINTE: Sînt muncitor la calea ferată.

BANU: Și ce studii ai, domnule Axinte?

AXINTE: Studii!... Patru clase primare și universitățile lui Gorki.

BANU: Cum, adică?

AXINTE: Școala vieții.

RADA (scolărește, observînd că Banu e nelămurit): „Universitățile mele“ este o povestire a lui Maxim Gorki, cu caracter autobiografic, în care scriitorul arată cum s-a format el în luptă cu viața. E a treia povestire după altele două tot cu caracter autobiografic: „Copilăria“ și „La stăpîn“.

BANU: Da, da, îmi dau seama. N-am citit cărțile astea ale lui Gorki. Nu-i vorbă, nici nu citeșc eu prea multă literatură.

AXINTE: Nici eu nu le-am citit. N-am avut cum. N-au fost traduse la noi. Dar mi-a vorbit de ele un prieten.

BANU (gînditor): Să știi că niciodată nu mi-am închipuit că un muncitor poate fi ca dumneata. Să-ți spun drept, mă surprinde.

AXINTE: Poate nici n-ați cunoscut prea mulți muncitori.

BANU: Dacă mă gîndesc bine, mi se pare că e așa cum spui dumneata... Vezi, domnule Axinte, eu nu sînt practician. Nu fac nici clinică, n-am nici cabinet (Arătînd-o pe Maria). Pe copilul dumneai l-am examinat întîmplător, fiindcă stă pe lîngă mine și era un caz urgent. Eu sînt profesor de anatomie. Toată viața mi-am petrecut-o cu cadavrele în sala de disecție și cu cărțile în bibliotecă. Ai dreptate. Nu vă cunosc. Nici n-am avut cum să vă cunosc. Dar să știi că-mi pare rău. Mie mi-s dragi oamenii.

AXINTE: Niciodată nu-i prea tîrziu.

BANU: Cînd ai să fii de vîrsta mea, nu cred c-ai să mai spui asta.

AXINTE: Dacă voi ajunge, domnule profesor, cred că voi spune și atunci. (Din nou zgomot la intrare) Ori vin după dumneavoastră, ori mai aduc pe cineva. (Toți stau în așteptare.)

AGENTUL: Domnu' profesor. (Către Maria) Și dumneata, femeie, veniți sus la domnu' șef.

MARIA (fericită, își ia medicamentele de pe pat și trece la ușă): Bine că s-a isprăvit. Rămîneți cu bine, oameni buni. Rămîneți cu bine.

BANU (dînd îndelung mîna cu Axinte): Dacă n-ar fi fost copilul, nu mi-ar fi părut rău de noaptea asta. Mi-ați dat de gîndit dumneavoastră toți. Dumneata, în special. Mi-ar plăcea să mai stăm, de vorbă.

AXINTE: Și mie.

BANU: Să știi că ușa mea ți-e deschisă.

AXINTE: Vă mulțumesc. (Precipitat, șoptit) Trebuie să vă rog ceva.

BANU: Cu plăcere.

AXINTE: Vă rog să trimiteți pe cineva la atelierele C.F.R. dacă se poate. La sculăria centrală. Să spuie că sînt aici. Să spuie la oricine, la cît mai mulți. Oricui... Știți, așa... ca să se știe de ce lipsesc de la serviciu.

BANU: N-ai nici o grijă, domnule Axinte. Trec să văd copilul, și mă duc chiar eu. Îmi dau seama că e necesar să se știe unde ești. Îmi închipui că șefii dumitale vor interveni ca să poți ieși de-aici.

AXINTE: Vă mulțumesc foarte mult.

MIHAI: Domnule profesor, vă rog și eu să-l anunțați pe cumnatul meu. Îl cheamă Vasiliu. Stă pe strada Teilor 10, de la liceu la dreapta.

BANU: Știu unde. Anunț. N-aveți nici o grijă. La revedere! La revedere la toți.

AXINTE: Cu bine, domnule profesor. BANU (*dînd mina*): Vă doresc să scăpați cît mai repede. (*Salutînd din cap pe Rada și Flora*) Cu bine domnișoarelor.

ZIGU: Să trăiți, domnule profesor, și să știți că mi-a părut foarte bine de cunoștință.

CEILALȚI: Vă mulțumim... Bună seara... Cu bine. (*Banu iese. Cîteva clipe, liniște*)

RADA: Ce noapte și asta! Ațiția oameni, atîtea întîmplări.

FLORA: Așa-i viața, domnișoară... Ia spune ceferistule, dumneata care le știi pe toate, ce-o să se mai întîmple în noaptea asta?

ZIGU: Așa o întrebare! O să se întîmple ce o să vrea Dumnezeu.

FLORA: Mai lasă-l Zigule, pe Dumnezeu în plata lui, că și el ne-a lăsat în plata siguranței.

ZIGU (*solemn*): De ce vorbești cu păcat? Dumnezeu e mare, eu cred în el.

AXINTE (*gînditor*): Credem sau nu credem, în noaptea asta va trebui să se întîmple ceea ce vrem noi.

CORTINA

ACTUL II

Tabloul 3

În birou.

BANU (*așezat pe un scaun în fața biroului*): Sînt indignat, domnilor, și cred că-mi dați toată dreptatea.

CASAPU (*așezat la birou*): Vă rog să primiți toate scuzele. Să mă credeți că sînt primul care regretă eroarea. (*Lui Spiru*) Te rog să sancționezi agenții.

SPIRU (*în picioare*): S-a înțeles, domnule inspector.

CASAPU: Cu toată severitatea.

SPIRU: Nici o grijă.

BANU: Mă rog... (*Ridicîndu-se*) În cazul ăsta putem pleca.

CASAPU: O clipă, vă rog. Să isprăvim și cu femeia. (*Mariei, în timp ce Banu se reazăză cu un gest de consimțire*) Unde ai spus că lucrezi?

MARIA: La țesătoria „Modern”.

CASAPU: La „Textila” n-ai lucrat niciodată?

MARIA: Nu, domnule. De doi ani sînt la „Modern”. De cînd mi-a plecat pe front bărbatul. Mai înainte nici nu lucram la fabrică.

CASAPU (*uitîndu-se la niște acte*): Născută în 1900.

MARIA: Da. Acuș în noiembrie bat 43.

CASAPU: E clar. (*Lui Spiru*) Așa e, uită-te în buletin. Se și vede, de altfel. Ailaltă e mai tinăra. Uite fișa: născută în 1921.

MARIA: Irra, acumă m-am dumirit. Noi sîntem pe stradă două Iliești. Amîndouă Maria. Cealaltă e una tinerică. Stă mai sus de mine. Lu-

crează la „Textila”. De necaz și de zăpăceală nu m-am gîndit la asta. Și doar ne-au mai amestecat și cei de la primărie.

CASAPU (*tăios*): Vezi, Spirule, uite cum se lucrează. (*Lui Banu*) Încă o dată toate scuzele, domnule profesor.

BANU (*ridicîndu-se*): Bine cel puțin că s-a lămurit.

CASAPU: Încă ceva, domnule profesor. Agentul m-a informat că deținuții v-au rugat să anunțați că se află la noi. Să știți că n-avem nimic împotriva. Chiar vă rugăm s-o faceți. Avem și noi tot interesul ca ai lor să nu se alarmeze inutil. E mai bine să știu unde sînt.

BANU: Da, m-au rugat.

CASAPU: E normal. Așa fac toți. (*Mieros*) Probabil că o să vă pierdeți toată dimineața de miine cu o mulțime de comunicări.

BANU: A, nu. Numai domnu' Axinte m-a rugat să anunț la el la serviciu și studentul pe un cumnat al său. Nu-i nici un deranj. În noaptea asta tot n-am să mai pot dormi. Mă gîndeam să mă duc chiar acum, după ce trec să-i văd copilul dumneaei. O plimbare e mai plăcută decît o insomnie.

CASAPU: Da, da... Ați scăpat destul de ușor numai cu două comisioane.

BANU (*Mariei*): Numai de-am găsi repede o trăsură...

CASAPU: Domnule profesor, sînt nevoit să vă rog să rămîneți aici pînă miine dimineață. (*Mariei*) Și dumneata, la fel.

BANU (*surprins*): E nemaipomenit. De ce?

CASAPU: Cel mai tirziu la nouă dimineată veți fi plecați. Vă garantez. BANU: Dar pentru ce? Nu văd motivele... Nu mai înțeleg nimic.

CASAPU: Am motive pe care nu vi le pot comunica. În definitiv e vorba de câteva ore. Nici nu contează.

MARIA: Dar Vasilică al meu? Gîndiți-vă și dumneavoastră. Poate aveți și dumneavoastră copii. Aveți un pic de inimă. Doar n-am făcut nimic. Cum să faceți una ca asta? Știți cum l-am lăsat. O să-l aveți pe cuget. Dați-mi drumul! Dați-mi drumul!...

CASAPU (dur): Isprăvește, femeie. Trimitem un medic la dumneata acasă. Ia măsuri, Spirule, să meargă imediat un agent cu o mașină și să ducă un doctor. Vezi să fie unul discret. (Spiru iese și se va reîntoarce după câteva momente) Sintem și noi oameni, ce-ți închipui.

BANU (oftînd din adînc, cu semnificație): Oameni!...

(Casapu se prefăce că nu-l observă.)

MARIA (cu ton de implorare): Măcar să aveți în grijă să se ducă repede doctorul.

CASAPU: Bine, bine (Sună, apoi lui Banu) Dumneavoastră o să vă dăm o cameră separată și comodă. O să vă puteți odihni pînă dimineța.

BANU: Nu e nevoie... Mă duc și eu la arest.

CASAPU: Mă rog, cum vreți. (Agentului care a intrat.) Du-i jos, și-i aduci pe studenți.

SPIRU (după ieșirea celor doi): Domnule inspector, sînteți formidabil. Să fiu sincer, eu le dădeam drumul.

CASAPU: Păi, tu...

SPIRU: Mă-nchin, sînteți un as.

CASAPU (măgulit și sentențios): Dacă-l lăsam liber, dragă Spirache, asta, așa prăpădit cum îl vezi, n-ar mai fi avut astîmpăr. În jumătate de ceas trăgea clopotele în tot tîrgul, și atunci, mai găsește tipografia. Știu eu cîte parale fac de-alde ăștia.

SPIRU: Ce mai, mi-a plăcut cum l-ați făcut să vorbească. L-ați dus ca pe un copil.

CASAPU: În schimb, tu mi-ai făcut-o cu textilista.

SPIRU: Nerozii ăia de agenți, domnule inspector. Le frec eu ridichea de-i satur.

CASAPU: Freacă-i, Spirule. Asta însă nu schimbă nimic. Fără un om de la „Textila“, ne scad șansele cu o treime.

SPIRU: Mai putem pune mîna pe ea. Dacă lucrăm repede, se repară, domnule inspector. Se repară.

CASAPU: Fii serios. Ce vrei s-o iei din pat, să stîrnești toată mahalaua? Asta-i pisică cu clopoței.

(Agentul introduce pe Rada și pe Mihai)

MIHAI: Bună seara.

CASAPU: Aaa, uite și tineretul studios. (Indicîndu-le locul.) Stați jos, vă rog. (Trece la birou, răsfoiește hîrțile.) Mihai Bîrsan, student la litere, născut în 1922, părinții: Constantin și Ecaterina. (Privindu-l pe Mihai) Exact?

MIHAI: Da.

CASAPU: Ei, domnule Bîrsan, cred că-ți dai seama de ce ești aici?

MIHAI: Nu.

CASAPU: Biinee. Atunci o să-ți spunem noi.

MIHAI: Chiar sînt curios.

CASAPU (ridicîndu-se, vorbește sacadat): Fiindcă știm că ești implicat în acțiuni subversive.

MIHAI: E o acuzație ridicolă.

SPIRU: Fii respectuos cu domnu' inspector. Vorbește frumos, neisprăvitule.

CASAPU (lui Spiru, cu un gest de oprire): Te rog, lasă-l. (Lui Mihai) Te sfătuiesc, tinere, să fii sincer cu mine. Altfel, va fi foarte neconvenabil pentru dumneata.

MIHAI: N-am nimic de ascuns.

CASAPU (cu ton de intimidare): Profesezi idei periculoase. Nu-ți scapă nici un prilej ca să răspîndești otrava comunistă printre colegii dumitale.

MIHAI: Asta-i o calomnie, domnule inspector. Mai mult: o infamie.

SPIRU: Avem informații sigure, domnule inspector.

MIHAI (disprețuitor): Nu știu ce informații aveți. Numai cineva de toată rea-credință a putut afirma așa ceva despre mine.

(Spiru îi șoptește lui Casapu la ureche.)

CASAPU (aprobindu-l pe Spiru): Da, da, bine. (Radei, batjocoritor) Mi-a atras atenția că-i mai politicos să încep cu dumneata. Are dreptate: întîietate femeilor. Mea culpa, domnișoară. (Răsfoiește din nou hîrțile.) Rada Petrescu... aceeași facultate, același an... Sînteți colegi?

RADA: Da.

CASAPU: Și prieteni?! Aveți idei comune. Nu? Doar sînteți comuniști

amindoi...(*Trecînd la un ton aspru*)
De ce nu-mi răspunzi domnișoară?
RADA: Ce-aș putea să vă răspund?
CASAPU: Bine. Atunci să trecem la fapte... La voi la facultate s-au găsit manifeste comuniste. Cred că le-ai citit?!

RADA: Da. De altfel, nu numai eu, aproape toți colegii au găsit manifeste și nu numai la noi, au fost și la alte facultăți.

CASAPU: Și ți-au plăcut manifestele comuniste?

RADA: Nu le-am dat importanță.

CASAPU: Îți atrag atenția că asta nu-i un răspuns. Un manifest comunist nu-i un lucru banal, căruia să nu-i dai importanță. Ce scrie pe el: „Citește-l și dă-l mai departe”. Așa e?

RADA: Da.

CASAPU: Dumneata ce-ai făcut cu ele?

RADA: E greu să-mi amintesc precis. Le-am pierdut probabil. Unul mi l-a smuls un coleg și l-a rupt.

CASAPU (*ironic*): De difuzat, n-ai difuzat niciodată manifeste. Nu-i așa?

RADA: N-am difuzat.

CASAPU (*la fel*): Nici de tipografia unde au fost tipărite nu știi nimic?

RADA: Nu.

CASAPU: Ce legături ai cu Axinte?

RADA: Care Axinte?

CASAPU: Știi dumneata foarte bine care. Ceferistul cu care ești la arest.

RADA: Pe domnul Axinte l-am cunoscut de-abia acum, aici. Nici măcar nu-i reținusem bine numele.

CASAPU (*violent*): Nu minți. Ascultă domnișoară, dacă-ți închipui că eu am să-mi pierd timpul cu dumneata, te-nșeli! E inutil să minți. N-o să-ți servească la nimic și-o să-ți pară rău. Foarte rău, domnișoară. Cred că înțelegi și că nu-i nevoie să-ți spun mai mult.

RADA (*incet*): Da, îmi dau seama.

CASAPU: Știm că ești utecistă. Pentru asta te pot trimite pe loc la curtea marțială. Ce-o să ți se întâmple acolo, nu este nevoie să-ți spun eu. Dacă vorbești, putem fi înțelegători. Ești tânără, știm că nu ești din oraș, familia îți este departe. Îmi dau seama că le-a fost ușor comuniștilor să te capteze. Îngăduința mea depinde însă de dumneata. Gîndește-te la viitor, la familie, la studiile dumitale.

RADA: M-am gîndit la toate.

CASAPU: Foarte bine. Să revenim atunci la tipografie și la difuzarea

manifestelor. Spune-mi ce știi despre asta. (*Rada tace.*) Vorbește domnișoară. Nu te sfii și nu-ți face scrupule. Să nu-ți fie milă de comuniști. Nici lor nu le e milă de nimeni. Sint capabili de orice. În Rusia au ucis milioane și milioane de oameni. Toată aristocrația. Floarea Rusiei. Pe țar l-au asasinat și au distrus un imperiu. La noi ar face la fel, dacă nu i-am împiedica. Chiar pe dumneata, vezi unde te-au adus. Gata, gata, să le cazi victimă, să te distrugă... Ne poți fi recunoscătoare că am intervenit la timp. Dacă te cumînțești, vom considera tot ce-ai făcut pînă acum o simplă greșeală, o copilărie și vom trece cu buretele peste toate. N-ai nici un motiv să eziți.

RADA: V-am spus că nu știu nimic.

CASAPU (*dezlănțuit*): Păi, bine, nemernico, comunistă ordinară ce ești! Așa-mi răspunzi?! Mi-a fost milă de tinerețea ta și am vrut să te salvez. Crezi că mă poți minți pe mine? Pe mine, nenorocito? (*Lui Spiru*) La special! Imediat la special, Spirule! Fără milă!

SPIRU (*impingînd-o brutal*): Ai să spui și ce-ai supt de la mă-ta.

MIHAI (*cu accente de puternică revoltă*): Asta este ilegal. E ilegal. E o barbarie.

RADA (*ieșind împinsă de Spiru*): Fii cuminte Mihai. Fii cuminte dragul meu. Fii tare. (*Iese.*)

MIHAI (*se așază copleșit*): Ce ticăloșie! Ce ticăloșie!

CASAPU (*stăpinindu-se cu greu*): Îți atrag cu toată seriozitatea atenția, să-ți măsoari cuvintele. Dă-ți seama ce vorbești și unde ești. Mi-ar fi fost foarte ușor să iau împotriva dumitale toate măsurile pe care le meriți. Era foarte simplu să te trimit și pe dumneata o dată cu dînsa. Dacă n-am făcut-o, e pentru că îți înțeleg sentimentele. Am fost și eu de vîrsta dumitale și-mi dau seama că te-a prostit comunista asta. Am văzut cum ai privit-o și mi-a fost de ajuns.

MIHAI (*tulburat*): Nu mi-aș fi putut închipui niciodată că se poate înțimpla așa ceva. Am auzit, dar am crezut că sînt exagerări. Cu orice risc trebuie să vă spun că...

CASAPU (*întrerupîndu-l*): Ușor.. Ușor. Nu te pripi. Nu-s dispus să-ți mai permit și alte obrăznicii. Ești încă prea tînăr ca să le înțelegi pe toate. Comunismul e o cangrenă care tre-

- buie extirpată. Cînd umbli cu bisturiul nu poți fi sentimental. Nu încape milă. Plăcut nu-i. Altfel însă nu se poate. Not kennt kein Gebot. Necesitatea nu cunoaște lege. Știi cine a spus asta?!
- MIHAI: După cite știu e un dicton. Bismark îl utiliza des.
- CASAPU: Poate că și Bismarck. Führrerul însă a adoptat și el acest principiu. Altfel n-ar fi putut salva omenirea de catastrofa bolșevică. Așa se pune problema, domnule. În sfîrșit, sper să-ți folosească ce-ți spun. Mai ales că susții că nu ești comunist.
- MIHAI: Nici nu sînt.
- CASAPU: Te cred. De altfel știm. Nu ești comunist. În schimb ești pe punctul de a deveni.
- MIHAI: Dar, niciodată domnule...
- CASAPU: Protestezi degeaba. Sîntem foarte bine informați. Te-a infectat și pe dumneata. Poate fără să-ți dai seama. Dar ești infectat.
- MIHAI: Singura mea preocupare este studiul. Eu sînt un băiat sărac, domnule inspector. Trebuie să termin facultatea cît mai repede. Nu mă țin de nimic altceva decît de școală.
- CASAPU: Știu. (*Bătînd cu mîna în hîrțile de pe birou.*) Te avem aici ca în oglindă. Ești un student foarte bun. Asta nu înseamnă nimic. Poate chiar dimpotrivă. Și studenții comuniști sînt foarte buni. Cei mai mulți chiar excelenți. Asta-i un cuvînt de ordine la ei. Fac paradă de cultură tocmai ca să se infiltreze. Dar să lăsăm asta. De data asta îți dau drumul. Sper că ai învățat ceva aici la noi.
- MIHAI: Vă mulțumesc, dar colega?
- CASAPU: Aici eu întreb și eu pun condiții. Îți dau drumu' și-o să văd ce fac și cu ea. Dar cu o condiție. Îmi semnezi un angajament.
- MIHAI: Vă asigur domnule inspector că nu e necesar să semnez nimic. Nu-mi place politica și n-am să fac politică niciodată. Poate am fost uneori imprudent fiindcă am prostul obicei să discut cam pasionat. Din cauza asta au putut unii să facă interpretări tendențioase. Pe viitor, vă asigur că am să mă supra-veghez și n-o să mai dau nici un prilej...
- CASAPU (*dîndu-i o hîrtie*): Citește!
- MIHAI (*parcurge grăbit hîrtia; consternat*): Dar asta-i un angajament
- prin care devin informatorul siguranței.
- CASAPU: Da. Ei și? Completează-ți numele, semnezi și ești liber
- MIHAI: Dar cum aș putea să fac așa ceva?!
- CASAPU: Nu te obligă la nimic.
- MIHAI (*ferm*): Nu pot să fac ce-mi cereți.
- CASAPU: Repet. Nu-ți pretindem nimic. Ai informații, ni le transmiți. O să-ți facem o legătură discretă chiar prin vreun coleg al dumitale. Informațiile ți le plătim în raport cu importanța lor. Ești băiat sărac și un ban nu-ți poate prinde decît bine. Dacă n-ai să ai informații, nici o supărare. Vom avea în schimb semnătura dumitale și asta-i o garanție că n-ai să luneci în ghearele comuniștilor. Asta te apără în primul rînd pe dumneata.
- MIHAI (*ridicîndu-se*): Nu semnez!
- CASAPU: Și de ce, mă rog?
- MIHAI: Ar însemna să fac o infamie. Să mă degradez față de mine însumi.
- CASAPU (*glacial, amenințător*): Așa, va să zică. O să te fac să mă rogi dumneata. O să mă implori. (*E întrerupt de Spiru, care intră numai în cămașă, cu mincile suflecate.*) Ce-i Spirule? (*Spiru îi șoptește la ureche.*) Trimite-l pe asta jos. (*Semnificativ.*) Deocamdată! (*Lui Mihai, care pleacă spre ușă, urmat de Spiru.*) Mai stau eu de vorbă cu tine. (*Pășește prin încăpere enervat; lui Spiru care s-a reîntors.*) Ei?
- SPIRU: N-a scos o vorbă și-acum nu-și mai revine.
- CASAPU: Ei, asta-i. Bag-o sub duș și-o să-i treacă pandaliile.
- SPIRU: Am băgat-o. Gheață, nu altceva. Degeaba.
- CASAPU: Mai vîr-o o dată și o să se trezească. Stringe-o bine și ia-o metodic și-o să vorbească.
- SPIRU: Să știți că-i o adevărată pieritură.
- CASAPU: Văd că trebuie să merg și eu cu dumneata.
- SPIRU: N-ar fi rău. L-am adus însă pe ceferist sus. (*Se duce spre ușă.*) Dau ordin să-l ducă deocamdată înapoi.
- CASAPU: Nu, lasă. Dacă e aici, să intre. Pe asta ți-l trimit repede și vin și eu.
- SPIRU: Atunci, vă aștept. (*Il introduce pe Axinte și pleacă.*)

CASAPU (lui Axinte care a rămas la ușă): Bine te-am găsit, Axinte. Nu ne-am mai văzut de mult.

AXINTE: Norocul meu, domnule Casapu.

CASAPU: Când am venit aici, nu știam că o să am plăcerea să dau peste dumneata. Îți pierdusem urma.

AXINTE: Mă mir. Vă credeam mai tari.

CASAPU: Poți să-i mulțumești lui Spiru că n-a informat siguranța generală că ești aici. Dumneata, în 1934, după Grivița ai fost condamnat la șase ani...

AXINTE: Numai cinci. Un an mi-au redus în recurs.

CASAPU: Cinci, sau șase, n-are importanță. Ar fi trebuit să fii de mult în lagăr, mai ales că nici după ce te-ai liberat nu te-ai liniștit. În 38 sau în 39 chiar eu te-am arestat a doua oară.

AXINTE: În 39. Am fost însă pus în libertate după două luni.

CASAPU: Șansa dumitale a fost că m-au mutat pe mine și te-am scăpat din mină.

AXINTE (ușor ironic): N-am nici un motiv să vă contrazic.

CASAPU: De când ești aici?

AXINTE: De aproape un an.

CASAPU: Și ce faci?

AXINTE: Muncesc.

CASAPU: Îmi închipui ce muncești dumneata. Ce-i cu tipografia voastră de aici?

AXINTE: Nu știu nimic de nici o tipografie.

CASAPU: De când o cunoști pe studenta cu care ești arestat?

AXINTE: N-am cunoscut-o până acum.

CASAPU (sunînd): M-ar fi mirat să-mi fi răspuns altfel. (Agentului care a intrat) Du-l la special. Spune-i lui Spiru că vin și eu imediat.

AXINTE (plecînd cu agentul): Te ostenești degeaba, domnule... (apăsînd după o scurtă întrerupere) Casapu! (Casapu răsfoiește citeva hîrtii pe birou, apoi se îndreaptă spre ieșire)

CORTINA

Tabloul 4

În arest

MIHAI: A trecut atîta timp și n-o mai aduc.

FLORA: Ce-i între dumneata și ea? (Pauză.) O iubești?

MIHAI: Dumitale îți arde de glume. FLORA: Nu. Deloc. Dacă te-am su-părat, te rog să mă ierți.

MARIA: Domnule profesor, or fi trimis doctorul?

BANU: L-au trimis sigur. Ai văzut și dumneata.

ZIGU (sceptic): Să dea Dumnezeu.

MARIA (speriată): Oare să nu-l fi trimis, domnule Zigu?

FLORA: Ce-ți pui mintea cu el? Iar te trezești vorbind, Zigule.

ZIGU: Dar ce, am spus ceva?! Am spus să dea Dumnezeu! Și ce, asta-i rău?!

BANU (uitîndu-se la ceas): Îi țin cam de mult.

MARIA: Poate le-o fi dat drumul. Măcar domnișoarei, că tare-i firavă, săraca.

MIHAI: Ăstia? O torturează. V-am spus doar... (Se agită.)

MARIA: Ce au cu ea? Ce rău poate să facă ea?

FLORA: Fii bărbat, studentule, nu-ți pierde firea.

ZIGU: Parcă te costă ceva să dai sfaturi? Asta-i ușor. Dar parcă dumnealui poate să stea liniștit? Nu poate. Și are dreptate să nu boată.

BANU: Probabil că și domnul Axinte trece prin momente grele.

ZIGU: Dumnealui măcar e bărbat, și voinic slavă domnului...

FLORA: Și ce-i dacă-i bărbat și-i voinic? El nu-i om?

ZIGU: Am spus eu că nu-i?!

MARIA: Omu-i om, ori că-i mic, cît Vasilică al meu, ori că-i bărbat în putere ca domnu'Axinte, suferă deopotrivă. (Pauză.)

FLORA: Ah, ce noapte. Măcar o țigară de-aș avea.

ZIGU: De unde țigară? Ei, cite țigări am vîndut eu pe timpuri. Nu de la R.M.S. Ferească Dumnezeu! Ada-Kaleh, prima, cele mai fine. Și-a-veam așa un slagăr. (Cîntă cu voce tristă, sugrumată)

Țigărușă, țigărușă
Fum albastru și cenușă

Luați țigări Ada-Kaleh
În cutii de tiniche.

Luați țigări Ada-Kaleh...

(Oftează.) Așa o vînzare făceam, că mă minunam și eu.

FLORA: Ce om ești și tu, Zigule. Nu știu cum îți mai vine să cînti.

ZIGU: Parcă-mi vine?! Dumneata crezi că eu n-am inimă?! Da' cînt și eu așa să mai uităm de necazuri.

BANU: Lăsați-l domnișoară. Domnul Zigu e bine intenționat.

ZIGU: Ai văzut cine-nțelege?! (Pauză.)

MIHAI: Domnule profesor, oare Rada va putea rezista? E atât de delicată...

BANU: Va rezista, domnule Bîrsan. Sînt convinși de asta, deși abia am cunoscut-o.

MIHAI: Moral, nici vorbă. Mie însă de altceva mi-e teamă...

BANU: Va rezista și fizic. Am observat-o. E o structură fină, dar rezistentă. Își vorbesc cu ochi de anatomist.

MIHAI (neîncrezător): Mă consolați, domnule profesor.

MARIA: Nu da, doamne, omului, cît poate îndura.

ZIGU: Asta-i vorbă mare. Să n-o trăiești, dar e foarte mare. (Zgomot la intrare.)

MIHAI: Vine cineva.

(Toți stau în așteptare, apoi agentul o aduce pe Rada, care e în nesimțire. Cîțiva o iau și o întind pe pat; Mihai se plimbă agitat; femeile și Banu trec la patul Radei; Zigu, în partea opusă.)

FLORA: În ce hal au adus-o!

MARIA: Nu i-ar mai răbda pămîntul! Ce-au făcut din ea! Luați-o binișor.

BANU: Întindeți-o pe pat.

MIHAI: Ce ticăloșie, ce criminali!

MARIA: Au udat-o pînă la piele.

MIHAI: Cu mîinile mele i-aș sugruma.

MARIA: Ne-ar trebui niște schimburi uscate.

BANU: Imediat.

ZIGU (scofîndu-și precipitat paltonul, o dată cu haina): Poate-i bună și jiletca mea la ceva.

FLORA: Dă-o dracului de jiletcă. (Ridicîndu-și rochia într-o parte.) Nu vă uitați la mine. (Își scoate nervoasă juponul, smucindu-l.)

ZIGU: Parcă de-asta ne-arde nouă!

MARIA: Ar trebui o cămașă, ceva.

MIHAI: A mea. (Dă să-și scoată haina, din nervozitate, neîndemînat nu reușește să dezbrace cămașa.)

FLORA (imperativ): Nu te mai mocăi atîta! Trage-o peste cap.

MIHAI (dînd cămașa): Poftim (îmbracă haina peste flaneaua de corp.)

FLORA: Hai, Zigule, dă și tu flaneaua aia.

ZIGU (scofîndu-și repede flaneaua): Va să zică tot e bună la ceva.

FLORA (în timp ce o îngrijește pe Rada, lui Mihai): Moale o batistă și dă-mi-o să-i șterg puțin obrazul. (Rada geme ușor.)

MARIA: Ușor, maică, ușor.

FLORA (lui Mihai, pe care-l observă că din grabă vrea să moaie o batistă în căldare): Nu în căldare, mai trebuie să și bem. Toarnă cu cana! (Mihai se execută.) Ajunge.

MARIA (întinzînd rochia Radei pe marginea unui pat): Au umplut-o de sînge, nemernicii! E plină de sînge.

MIHAI (îi dă Florei batista, apoi lui Banu, care în acest timp îi ia pulsul Radei): E grav? (Banu, printr-un gest solicită liniște.)

MARIA: Ar mai trebui o pătură. (Mihai și Zigu se reped cu pături. Mihai o dă primul și Maria o pune pe picioarele Radei.)

FLORA (lui Zigu): Dă și pătura ta să i-o punem sub cap. (Zigu i-o dă.)

BANU: Nu prea ridicat. (Flora așază pătura sub capul Radei.) E bine.

FLORA: Acum e gata. (Se duce la patul ei.) Să-l lăsăm pe domnul profesor. (Banu o examinează pe Rada în timp ce ceilalți păstrează tăcere.)

MIHAI (neliniștit): E grav, domnule profesor?

BANU: Să sperăm că nu.

MIHAI: N-ar fi bine să încercați s-o scoateți din leșin?

BANU: Nu e leșinată. E total epuizată.

MARIA: Arde la fel ca Vasilică-al meu. (Arătînd medicamentele.) Oare doctoriile astea nu i-ar prinde bine și domnișoarei?

BANU: Ba da, e ceva care o să meargă.

MIHAI: Dați-i-le, domnule profesor. Ce mai așteptați?

BANU: Acum nu le poate lua.

FLORA: Ce medicament e ăla?

BANU: Un antitermic.

FLORA: Pastile?

BANU: Da, comprimate.

FLORA: Nu vă supărați, domnule profesor, am putea topi pastilele în puțină apă. Așa i le-am putea da chiar acum.

BANU: Avem numai cîteva. Le păstrează pentru mai tîrziu. Febra va crește.

MARIA (cu ton de scuză): Am luat numai trei, că-s scumpe foc. Pentru Vasilică, spunea domnu' profesor că ajung. Dacă știam ce nevoie o să se împline nu mă uitam eu la bani.

FLORA: A, asta era!

ZIGU: Dumneata te crezi totdeauna că ai așa un cap, mai dihai decît un coșcogeamite domn profesor?!

MIHAI (se duce la Rada și o privește îndelung): E atît de palidă...

BANU (privind-o și el): Dimpotrivă, a mai prins puțină culoare. (Îi ia din nou pulsul.) Febra asta însă nu-i bună.

MIHAI (fericit): Își revine, domnule profesor. Priviți, a deschis ochii.

BANU: Mai calm dragul meu, mai liniștit. (Continuă să o examineze.)

MIHAI (dezolat): Iar i-a închis. (O privește mereu.)

BANU (îndepărtîndu-se): Nu-i nimic. Își va reveni îndată. (Pauză.)

RADA (cu voce stînsă): Mihai!

MIHAI: Da, Rada.

RADA: Vino... mai aproape. (Geme ușor.)

MIHAI (la patul Radei): Te doare tare?

RADA: Trece... Tu... tu ai scăpat?

MIHAI: Da.

RADA: Sînt bucuroasă... Tare... Tovarășul Axinte?

MIHAI: Nu l-au adus încă.

FLORA: O obosești, studentule.

BANU: Da. (Punînd mîna pe umărul lui Mihai.) Domnule Bîrsan...

RADA (lui Mihai, care vrea să se ridice): Rămii... o clipă...

MIHAI: Dar nu mai vorbi.

RADA: Ne-am întîlnit... Mereu... De la seminar...

MIHAI: Da, Rada.

RADA: Și la cinema...

MIHAI: Din întîmplare.

RADA: Nu... ai vrut... să mă păzești... de legionari...

MIHAI: (primă mărturisire de dragoste): Nu numai pentru asta.

RADA: Da, Mihai?

MIHAI (cu căldură): Da, draga mea, da.

RADA: Și eu.

MIHAI: Sînt fericit... Foarte...

RADA: Și eu. (Închide ochii.)

MIHAI (alarmat): Iar s-a pierdut, domnule profesor.

BANU: Nu, a adormit. E foarte bine așa.

MARIA: Ar fi trebuit, cît era trează, să-i fi dat doctoria.

BANU: O să i-o dăm mai tîrziu. (Pauză.)

FLORA (ca pentru sine): „Tovarășul Axinte”... Și se făceau că nu se cunosc.

ZIGU: Mare lucru, parcă așa o fetiță știe să se prefacă. Ai văzut ce ochi a făcut cînd l-a văzut? Are să-nvețe ea. N-am eu grijă de asta! Să mai crească puțin...

FLORA (la fel): Cum se ferec... (Zgomot la intrare.)

BANU: Trebuie să fie domnul Axinte. (Toți în așteptare; intră Axinte, pășind cu greutate; e lovit, însingerat.) În sfîrșit!

AXINTE (căutînd din ochi, se oprește asupra Radei): Bine că-i aici. Ce-i cu ea?

BANU: Acuma doarme.

MARIA (cu cumpătimire): Tare-au mai stîlcit-o. Dar nici pe dumneata nu te-au iertat.

AXINTE (se duce la căldare, ia apă cu cana; lui Mihai care-i lîngă el): Fii bun și toarnă-mi. (Se spală.)

FLORA (scofînd o batistă): Dă-i-o, Zigule, să se șteargă.

MARIA (după ce Axinte s-a șters, rupe din hîrtia în care e învelit un medicament): Îți șiruie rău singele de sub sprinceană. Să-ți lipesc o bucăciță de hîrtie, că oprește.

AXINTE: Dacă vrei...

MARIA (după ce-l îngrijește): Iacă-asa.

AXINTE: Mulțumesc. (Cu mișcări încete se așază pe marginea unui pat.)

FLORA: Nici cu dumneata nu mi-e rușine, ceferistule. Te-au ciocănit destul de bine.

AXINTE (morocănos): Credeai c-o să m-alinte?!

FLORA: Nu, nici vorbă. De la unu ca dumneata ar fi fost greu să scoată ceva. Nu ești ușor de doborît. Ești bine clădit.

AXINTE: Da! Sînt bine clădit, cum spui dumneata. Dar crezi că asta ar fi fost de ajuns? Nu! Ești tare numai atunci cînd știi că dreptatea e de partea ta. Omul cel mai voinic e ușor de încovoiat, dacă nu știe pentru ce luptă.

FLORA: Dumneata te-ai ținut bine.

AXINTE: Altfel nu se poate... (Pauză.)

MARIA: Doamne, doamne, ce-or fi avînd cu oamenii...

(Pauză)

RADA (ceva mai tare): Mihai... unde ești?

MIHAI (se apropie împreună cu Axinte și Banu): Aici, Rada.

RADA: Te văd... ca-n ceață... dă-mi mîna... nu știu, am visat... a venit tovarășul Axinte...

AXINTE (apropiîndu-se): Sînt aici. (Apăsînd pe cuvîntul „domnul.”) Eu sînt, domnul Axinte. Eu, domnișoară Rada. Domnul Axinte.

RADA: Da, da... domnul Axinte... iartă-mă... capul meu... e un virtej...

da... domnul Axinte.. știu. (Recade în nesimțire.)

BANU: Are febră mare. Să-i dăm acuma doctoria.

MARIA: Da, da.

RADA (stins): Mă doare... spatele... Ridicați-mă puțin.

FLORA (grăbită, lui Banu): Se poate?

BANU: E chiar necesar.

MARIA: Ți-am fărîmat-o bucățele. O s-o înghiți ușor. (Îi dă la gură pastila; o ajută să bea apă.) A mers.

FLORA (în timp ce, împreună cu Maria, o așază pe Rada): Mai dați-mi pături. (Ceilalți aduc.) Așa. Frige teribil.

MARIA (depărtându-se de Rada): Mi-e să nu i se aprindă plămînii. (După ce Rada geme ușor.) Ca un copilăș geme. Parcă ar fi Vasilică al meu săracu'.

RADA: E mai bine... Mihai... Domnul Axinte...

MIHAI (se apropie cu Axinte): Da, Rada.

RADA: Nimic n-am spus... tipografia noastră... (Crescendo) Nu știu (Strident.) Nu știu nimic... (Iar stins, lucidă.) Nimic n-am spus. (Cu un zîmbet.) N-am știut... n-am știut... (Recade.)

BANU (îndepărtându-i pe Axinte și pe Mihai de lângă pat, îi ia grăbit pulsul): Dați-mi o compresă. Repede. (Flora, grăbită moaie o batistă în căldare și vine cu ea la pat.) Pe inimă. (Către Maria) Dizolvă o pastilă. Chiar pe amîndouă. (Maria pregătește soluția în cană și i-o dă.) Așa... (Toarnă, apoi se îndepărtează de Rada.) Asta a fost. Altceva nu mai avem. Acuma e rîndul naturii să-și facă datoria.

MIHAI (în criză de nervi, se duce la ușă și izbește puternic cu pumnii): Ciinilor! (Lovind mereu.) Asasinilor! Dați drumul, asasinilor... Ați omorît-o... Ați omorît-o... Deschideți...

AXINTE (se repede, îl ia de umeri și îl îndepărtează de ușă): Linștește-te omule! N-are nici un rost. (Îl așază pe un pat.)

MIHAI (zdrobit, răutăcios): Dumitale ce-ți pasă.

AXINTE: Crezi?

BANU (imperativ): Ieșiri de acestea ne dăunează tuturor și ei în primul rînd.

AXINTE (lui Mihai): N-ai văzut? Sîntem în fundul subsolului. Agentul stă la etaj și în tot subsolul sîntem numai noi. M-am convins și cînd m-au adus și cînd m-au dus sus.

Cînd ești arestat, e lege să observi asta. Trebuie să știi dacă te poate auzi cineva și cine te poate auzi. (Pauză.) De aici nu ne poate auzi nimeni.

ZIGU: Poți să tragi și cu tunul.

FLORA: Și chiar dac-ar auzi...

MARIA: De Vasilică al meu nu le-am spus? Și mult le-a mai păsat...

MIHAI (cu ton de scuză, de neputință): Ce să fac... Ce să fac...

AXINTE: Să stai liniștit.

BANU: E cel mai cuminte lucru. Uită-te la colega dumitale. Cîtă tărie! E plăpîndă, dar are în ea forța morală de care vorbea domnul Axinte.

AXINTE: Ea știe să învingă greul...

(Pauză. Zgomot la intrare.)

MIHAI: Totuși vine cineva.

ZIGU: Parcă vine c-ai vrut dumneata? Cine știe ce mai vor.

BANU (agentului care a intrat): Domnule, te rog foarte mult să transmiți din partea mea șefilor dumitale că domnișoara este într-o stare foarte gravă. Dacă nu-i dusă urgent la spital, poate surveni... (ezitant) Orice...

AGENTUL: Am să raportez.

BANU: Să le spui că dacă nu iau măsuri imediat, își asumă o gravă răspundere. Am să merg pînă în pinzele albe. Sînt de 40 de ani medic și n-am pomenit o asemenea barbarie. (Se duce la Rada.)

AGENTUL: Atunci degeaba ați albit domnu' doctor. De spus am să spun. (Indicîndu-i pe Flora și pe Zigu.) Voi veniți sus.

ZIGU: Eu?

AGENTUL: Tu și artista.

ZIGU (dînd să plece, grăbit): Poate dă Dumnezeu și-o fi de bine că ne cheamă.

MIHAI: Să le spuneți de Rada. Te rog, domnule Zigu. Și pe dumneavoastră, domnișoară. Vă rog foarte mult.

FLORA (aranjîndu-și fără grabă rochia și părul): Nu-i nevoie să mă rogi.

ZIGU: Haideți odată, domnișoară Flora.

AXINTE: Ești tare grăbit, domnule Zigu.

ZIGU: Și de ce mă rog n-aș fi?

FLORA (își ia haina, se răzgîndește și-o reazăză pe pat; lui Zigu care o urmărește): Hai, că-s gata. (Iese.)

ZIGU (observînd că și-a uitat paltonul pe pat, și-l ia grăbit): De ce să nu-mi iau paltonul? (Dînd

grăbit din cap.) Cu bine și cu sănătate la toată lumea. Poate scap!? Poți să știi?! Sănătate la domnișoara și noroc la toți. Să trăiți domnu' profesor. *(Iese.)*

MIHAI *(după ieșirea celor trei)*: Domnule Axinte, mie mi se pare foarte curios că i-au chemat acum pe domnu Zigu și pe domnișoara Flora. BANU *(care o examinează pe Rada; către toți)*: Temperatura a mai cedat.

MARIA: Slavă domnului.

MIHAI *(fericit)*: Sînteți sigur, domnule profesor?

BANU: Cred că da, pulsul e mai bun.

MIHAI: Nici nu știu cum să vă mulțumesc, domnule profesor.

BANU: N-am nici un merit... Vorbeai de domnu' Zigu și de domnișoara Flora. Ai dreptate, domnule

Bîrsan. E într-adevăr ciudat. Au cazuri diferite și-i cheamă împreună. MIHAI: Dar nu numai atît. Nu văd de ce i-au chemat tocmai acum. În noaptea asta s-au ocupat numai de noi. Cazurile lor nici nu-s urgente. Și încă ceva: de ce i-au ținut aicea cu noi? Doar tot subsolul e gol. *(Lui Axinte)* Chiar dumneata ai spus asta.

BANU: Mda, nu le cunosc obiceiurile, dar parcă n-ar fi ceva în regulă.

MIHAI: Hotărît! Sînt suspecti! Dumneata ce crezi, domnule Axinte? Văd că taci.

AXINTE: Tac.

MIHAI: De ce?

AXINTE: Am fost învățat să am răbdare... Vom trăi și vom vedea... Acuma tac...

CORTINA

ACTUL III

Tabloul 5

În birou.

SPIRU: Ați văzut cum i-am pisat. Și nimic. Țăstia-s încăpățînați rău, domnule inspector.

CASAPU: Nu ești informat, Spirule. Asta-i. *(Cu gest plictisit se așază.)*

SPIRU: Sînteți cam obosit, domnule inspector.

CASAPU: După o noapte ca asta...

SPIRU *(arătînd o a doua intrare a încăperii)*: Poate treceți puțin alături. Am pus un divan nou. Studio. Vă odihniți faîn.

CASAPU: Hm! Studio nou! Bravo Spirule, știi să trăiești. N-am ce zice. La asta nu te întrece nimeni.

SPIRU *(cu ton de scuză)*: Eu aici îmi duc traiul. Acasă sînt musafir, domnule inspector. Trebuie să am și eu un colț unde să-mi las capul dîin cînd în cînd. Mă răzbește și pe mine. Doar știți că-s aici zi și noapte. Ca-n alarmă. Ca-n linia întîia.

CASAPU *(plictisit)*: Da' nu mai vin odată cîntăreața și ovreiul ăla al tău?

SPIRU *(sunînd)*: Imediat. *(Agentului care a intrat.)* Vezi ce-i cu cîntăreața și cu ovreiul. Trap, și-i bagi direct. *(Agentul iese.)*

CASAPU: I-ai ales foarte prost, Spirule. Și pe ceferist și pe studentă.

SPIRU: Toți is la fel, domnule inspector.

CASAPU: Țăstia amîndoi sînt roșii pînă în măduva oaselor.

SPIRU: Credeți că alții is mai buni? Dai ca-n lemn, și nimic.

CASAPU: În privința lui Axinte ai făcut o greșală elementară. De la unul ca ăsta e normal să nu scoți nimic. Țăstia-i comunist vechi. Trecut prin ciur și prin dirmon. Și tu habar n-aveai. Și mi l-ai adus tocmai pe ăsta.

SPIRU: N-am nici o vină, domnule inspector. De unde să-i mai știu pe toți? Nici de-un an nu e aici și eu, de șase luni, din mai încă, l-am semnalat la evidența siguranței generale și n-am primit nimic.

CASAPU: Aștepți toate de la siguranța generală. Totul de la noi. Toate de-a gata.

SPIRU: Dacă mi-ați fi spus, puneam să aducă altul de la ateliere.

CASAPU: Cînd, Spirule? Cînd am văzut că te-ai fixat la Axinte era tîrziu. Cînd aveai să mai aduci altul? Tot n-ai înțeles metoda mea?

SPIRU: E drept. Ar fi fost cam greu.

CASAPU: Era imposibil. Mai ales cum vă mișcați voi și cît ești de informat... Și cu studenta la fel. Alta nu puteai să-mi găsești?!

SPIRU: Cum să-mi închipui, domnule inspector?! Spuneți și dumneavoastră. Ați văzut ce prăpădită... Spui

că suflă o dată peste ea și dă totul dintrinsă...

CASAPU: Fizionomismul nu mai este la modă, Spirule.

SPIRU: Cum spuneiți dumneavoastră, dar când o vezi așa miorlăită și mironosiță, de unde să crezi c-o să reziste, scirba.

FLORA (intră urmată de Zigu; cochetind): Nici nu știu cum să spun: bună seara, bună dimineața?

ZIGU (cu ploconeli): Să trăiți. Să trăiți domnu' șef.

CASAPU (răspunzându-i din cap la salut; apoi Florei): Cum vrei, duduie. Ia loc, te rog.

FLORA (așezându-se): Mulțumesc.

CASAPU (îi întinde port-țigaretul): O țigară?

FLORA: O, ce amabil! Toată noaptea am oftat de dorul unei țigări.

CASAPU (lui Zigu): Dumneata fumezi?

ZIGU: Nu. Dar dacă vrei, pot să fumez.

CASAPU (virind port-țigaretul în buzunar): Nu-i obligator... (Florei.) Te rog să mă scuzi pentru noaptea asta dezagreabilă. (În timpul convorbirii dintre Casapu și Flora, Spiru vine lângă Zigu. Între aceștia, dialog mut, gesturi largi, animate. Zigu e totuși atent la ce vorbește Flora).

FLORA: A fost groznică. (Alintându-se.) Ați fost cam uricios cu mine punându-mă să stau cu ăia. V-am ascultat, și n-am dormit o clipă. De altfel nici n-aș fi putut. Comuniștii ăia au pălăvrăgit și s-au văicărit tot timpul. Uitați-vă cum arăt.

CASAPU: Un pic obosită. Dar încolo, la fel de drăguță.

FLORA: N-am nici un pic de pudră, nici ruj, nici oglindă, nimic.

CASAPU (făcînd haz): Cochetă, dacă nu ți le luam, ar fi bătut la ochi. (Lui Spiru) Spirache dragă, fii te rog așa de amabil și restituie poșeta domnișoarei.

SPIRU: Imediat, domnule inspector.

FLORA: Ce drăguț sînteți.

CASAPU (adresîndu-i-se lui Zigu): Aștepti puțin pînă isprăvesc interogatoriul domnișoarei.

ZIGU: Aștept, să trăiți. De ce să n-aștept?

SPIRU (făcîndu-i cu ochiul lui Zigu): Hai, mă. (Ies amîndoi.)

CASAPU (apropiîndu-se de Flora, punîndu-i mîna pe gît etc.): Ești frumoasă și fără ruj.

FLORA: Zău?

CASAPU (insistînd): Îmi plac.

FLORA: Ah... Mă gîdili.

CASAPU (prinzînd-o de talie): Să trecem dincolo... Putem sta comod.

FLORA (urmîndu-l, dar schifînd o ușoară rezistență): Lasă-mă dragă... Sînt așa de obosită... Hai, fii cu minte... uricios drăguț, ce ești... (Cîteva clipe scena rămîne goală.)

SPIRU (intră cu geanta în mînă): Fiuuu, fiiuuu... halal. Lucrează rapid inspectorul. (În afară.) Ia vino încoa, Zigule, că aici e frai.

ZIGU (intrînd): Gata deja? Așa, aint, țvai?!

SPIRU (punînd geanta pe birou): Da, mă, ca să vezi.

ZIGU: Parcă ce să mă mir?! E-o femeie grozavă, domnu' șef... Și nu-i proastă deloc. A scăpat de bucluc și încă așa pe de gratis.

SPIRU: Dar și inspectorul... mă. Bravo lui. Operativ.

ZIGU: Ce vrei?! Ce, îi ca mine?! E bărbat în toată puterea. Ce, îi de lemn?!

SPIRU: Dă-i naibii. Ia stai jos Zigule.

ZIGU (așezîndu-se): Să trăiți.

SPIRU: Și, zi-i mă, chiar nimic?

ZIGU: Nimic, domnu' șef. Pe ochii mei.

SPIRU: Mă, nu se poate să nu-și fi vorbit ceva suspect ceferistul cu studenta.

ZIGU: Absolut nimic.

SPIRU: Poate cînd ai dormit, mă.

ZIGU: Eu să fi dormit?!

SPIRU: Păi bine mă, nu mi-ai spus chiar tu că la început ai dormit?

ZIGU: Cum să dorm?! Așa să doarmă cine știu eu. Am ațipit, acolo, cîteva clipe.

SPIRU (arătînd spre ușă): Și aia ce făcea cînt ai dormit tu?

ZIGU: Parcă cum pot să știu eu?! Poate dormea și poate nu dormea. Se-ntinsese mai înaintea mea în pat.

SPIRU: Mă, atunci trebuie să-și fi vorbit! Precis! Să vedem ce-o spune și aia. Ar trebui, mă Zigule, să scot untul din tine. Ți-am spus și eu și inspectorul să stai ca huhurez.

ZIGU: Vă rog să vă explic, domnu' șef. Atunci n-aveau cum să vorbea-

scă ceva suspect. Parcă eu de ce-am ațipit? Fiindcă domnu' profesor, studentul și ceferistul așa făceau o filozofie, de te pălea somnul. Parcă fata nu dormea? Dormea și dînsa. Eu cînd m-am trezit, dînsa tot mai dormea și dinșii tot mai discutau. Așa, de scriitori, de romane, de poezii. Ce să vă spun?! Așa, un fel de haloimăș.

SPIRU: Bine mă, să zic că-i așa. Dar n-ai prins tu o mișcare, un semn? Că doar nu ești prost și nu te-a pălit orbul găinilor.

ZIGU: Ferească Dumnezeu. Așa o vorbă?! Cum să văd dacă n-a fost nimic!

SPIRU: Mă, eu știu ce vorbesc.

ZIGU: Dumneavoastră să nu știți?!

SPIRU: Mă, aș pune mîna în foc că ăștia doi se cunosc și lucrează mină-n mină.

ZIGU: De ce să se cunoască?!

SPIRU: ăștia-s comuniști amîndoi.

ZIGU: Parcă Rotschild n-a fost și el ambulant? Și parcă eu mă cunosc cu el? De ce să se cunoască?!

SPIRU: Și cînd s-au întors de la ceretare, ce vorbeau?

ZIGU: Parcă cine să vorbească?! Era așa o văicăreală, și așa o jale...

SPIRU: Mă-njurau, ai?

ZIGU: Pe dumneavoastră personal?! Ferească Dumnezeu. Ei, așa în general, mai spuneau cîte ceva.

SPIRU: Mama lor de comuniști... (Se îndreaptă spre ieșire.)

ZIGU (luîndu-se după el.) Domnu' șef, poate faceți ceva cu studenta, v-am spus ce nenorocire, e o copilă. E-așa un păcat!

SPIRU (arătînd spre cealaltă intrare): Ala hotărăște. Eu, Zigule... (gestul spălării pe mîini.)

ZIGU (văzînd că-i gata să iasă): Eu v-aștept afară.

SPIRU (ieșind): Poți să rămii. Mă-n-torc momental.

(Zigu rămăs singur cîteva clipe, se așază stingher, trist, obosit, pe marginea unui scaun.)

FLORA (intrînd și dînd cu ochii de Zigu): Tu erai? Cum de ești singur?... Mi-o fi adus poșeta?

ZIGU (cu un gest): E pe birou. Se-n-torce acuș Spiru.

FLORA (își ia geanta; vorbește grăbit): Zigule, tu vorbești multe, vezi să nu scapi ce nu trebuie.

ZIGU: Ce-s copil?...

FLORA: Dacă cumva te strînge, ține-te bine. I-ai văzut pe ceilalți.

ZIGU: Pe mine să mă strîngă?! Parcă numai dumneata te-ai aranjat?! Iaca m-am aranjat și eu. Costă gras. Dar îmi dă drumul. Plătește frate-meu, mătarul. (Ironie.) Să nu-l com-promit.

FLORA: Bine că-i așa.

ZIGU: Și chiar dacă m-ar fi strîns, ce? Eu n-am obraz? N-am inimă? Ce-s cîine?! Ca ăștia?

FLORA: Mă bucur.

ZIGU: Mai bine caută și fă dumneata ceva pentru studentă, că Spiru spune că nu s-amestecă.

FLORA: I-am spus. Nu i-a plăcut de loc. S-a cam inverzit. Cred c-o să-i dea drumul. Mi se pare că nu le-ar veni de loc bine dacă s-ar întîmpla aici ceva cu studenta.

ZIGU: Ferească Dumnezeu. (Zgomot la intrare.) Iacă se întoarce Spiru.

FLORA (rujindu-se): Venisem după poșetă.

SPIRU: Ai scos-o la mal și fără mine. Felicitările mele. (Flora iese, încet, legănîndu-se provocator.) Ai văzut putoarea?! S-a aranjat cu inspectorul și nici nu-mi mai răspunde.

ZIGU: De ce să credeți asta? Poate că se jenează?!

SPIRU: Asta, mă? Își bate joc de mine, mă. Știe dînsa cît mă costă distracția inspectorului. N-ai văzut cum se fiție? Rîde de mine, mă.

ZIGU: Parcă ce pot să știu eu!? De ce să vă faceți singe rău? Nu se cade pentru atîta lucru.

SPIRU (se duce spre birou, unde telefonul sună insistent, se uită pe geam): Poftim, s-a făcut ziuă de-a binelea. Mi-am pierdut noaptea și acum stau să-i păzesc pe dumnealor. (Ridică receptorul.) Da... La ora asta?... Dă-l dracului... (Către Zigu) Asta-i tîmpită rău. Eu îl dau dracului și dînsa îmi dă legătura... Eu doctore... bună... Foarte bine... din partea mea putea să și crape... plod parșiv... o să vină și mă-sa...

acuș... Bine doctore... bine... Să trăiești. (*Inchide.*)

ZIGU (*mulțumit*): A scăpat Vasilică al femeii de jos...

SPIRU: Da, mă. Ce nu trebuie, auzi!

ZIGU: Da' ce-s surd?! Da' pe mine cît mă mai țineți, domnu' șef?

SPIRU: Ce mă mai bați și tu la cap?

Ți-am spus, cum numără frate-tău gologanii, ești liber. Ne-am înțeles să vie aici la opt jumătate-nouă. Ar fi bine să plece ăsta mai repede.

ZIGU: Să nu iasă vreo încurcătură dacă e aici domnu' inspector.

SPIRU: N-are ce ieși, și ăsta pleacă repede. A făcut mare scofală și-a-cuma o să-și ia valea. (*Se aude zgomot la intrarea a doua.*)

ZIGU (*se ridică și dă să plece*): Poate n-ar fi bine să mă, găsească aici. Să nu se jeneze domnu' inspector.

SPIRU (*oprindu-l cu un gest*): Pe naiba.

CASAPU (*intrînd bine dispus*): Aici erai Spirache?...

SPIRU: Tocmai intrasem cu ăsta.

CASAPU: Să știi Spirule, că m-am folosit de invitația ta.

SPIRU: Bine-ați făcut, domnule inspector. După o noapte ca asta...

CASAPU: Nu dragă, nu pentru mine. S-a simțit prost artista noastră și-am invitat-o să se odihnească puțin. Cred că n-ai nimic contra?

SPIRU: Se poate?... Foarte bine ați făcut, domnule inspector.

CASAPU: Cu doamnele trebuie să fim atenți. În orice împrejurare, Spirache.

SPIRU: Așa sînteți dumneavoastră, boier... ce mai...

CASAPU (*arătîndu-l pe Zigu*): De la el ai scos ceva?

SPIRU: Tămîie.

ZIGU: Parcă a fost ceva suspect? Ar fi văzut și domnișoara Flora.

CASAPU: Da, da, nici ea n-a observat nimic.

SPIRU: Țștia-s versați rău, domnule inspector. Numai cît i-am tocat, alții în locul lor...

CASAPU: Ai ajuns la vorba mea.

SPIRU (*dînd din umeri*): De... în atîta grabă...

CASAPU: Acum ce facem cu ei, Spirule?

SPIRU: Cum ordonați dumneavoastră. (*Arătîndu-l pe Zigu.*) Pe ăsta aș zice să-l punem pe liber.

CASAPU: Da, se poate. Îi închizi dosarul. Lipsă de intenție delic-tuoasă.

ZIGU (*cu ploconeli, fericit*): Să trăiți, să trăiți...

CASAPU (*Florei, care intră*): Te-ai odihnit, artisto?

FLORA (*fără a mai cocheta*): Da.

CASAPU: Îi dai și ei drumul, imediat.

SPIRU: Păi, trebuie să le fac formele. (*Uitîndu-se la ceas.*) Pină la opt și jumătate n-am pe nimeni la evidența specială, dar nu mai e decît o oră și ceva.

CASAPU: Dumneaei pleacă imediat. (*Florei*) Să treci mîine, poimîine să-ți facă formele.

FLORA: Bine.

ZIGU: Pot să plec și eu?

SPIRU: Pe ăsta-l trec întîi la evidență să nu mai umblu după el.

CASAPU: Bine, bine.

SPIRU (*făcînd semne de ieșire Florei și lui Zigu*): Hai.

FLORA: Bună ziua.

ZIGU: Să trăiți o mie de ani și să vă dea Dumnezeu sănătate cum vreau eu.

CASAPU: Somn ușor, artisto.

(*Spiru iese cu cei doi și se reîntoarce imediat.*)

SPIRU: Cu ceilalți cum rămîne, domnule inspector?

CASAPU: Ce-i cu fata aia? Mi-a spus artista că-i grav.

SPIRU: Cam așa e. M-am dus special să văd. Profesorul ăla zice că-i cam pe dric, lepra.

CASAPU: Complicații inutile. Comisar regal medici legiști...

SPIRU: Asta mă gîndeam și eu. De cînd s-a apropiat frontul, ăștia o cam fac pe legalistii. Încearcă cîte unii să facă pe nebunii.

CASAPU: Expediaz-o urgent la spital.

SPIRU: E-n regulă. Și ceilalți?

CASAPU: La ora asta, tipografia s-a evaporat. Poți fi sigur că-s toți în alarmă. Așa că n-are nici un rost să-i mai ținem. Bineînțeles, afară de Axinte. Îi filezi însă pe toți, pas cu pas, în special pe fată. Vezi cum lucrezi. De data asta mi-ai compromis

cercetarea. Îți dau o lună, să pui mina pe tipografie, sau cel puțin pe-un fir sigur. Lasă-i puțin să se liniștească, însă nu-i pierde din ochi. Pune-te serios pe treabă, Spirule, că altfel n-o să fie bine deloc.

SPIRU: N-aveți nici o grijă. Până la urmă dau eu de tipografie. O scot și din fundul pământului.

CASAPU: N-o lua ușor, Spirule.

SPIRU: Lăsați pe mine, domnule inspector.

CASAPU: Bine. Dacă dai mai repede de-un fir, să mă informezi.

SPIRU: Raportez imediat.

CASAPU: Pe Axinte îl expediezi cu prima dubă la Tg. Jiu. Din dispoziția siguranței generale. Cum ajung, îți trimit ordin scris.

SPIRU: Ce le spun nemților dacă mă întreabă de artistă? Că locotenentul ăla al lor are pretenții.

CASAPU: Eliberată din ordinul siguranței generale. Dacă vor, să ne întrebe direct sau prin comandamentul lor de la centru. Cu ăia rezolv eu. E clar totul?

SPIRU: Lîmpede. Ca lumina zilei.

CASAPU (*ridicîndu-se*): Buun. Eu mă duc să fac o baie și să mă odihnesc puțin.

SPIRU: Mașina e jos, vă așteaptă.

CASAPU: Hai cu mine. Trebuie să fii și tu obosit.

SPIRU: Eu țin la tăvăleală.

CASAPU: Cu n-vei. În zece minute ai mașina înapoi.

SPIRU: Vă mulțumesc.

CASAPU: Să-mi reții un loc la vagon-lits pentru acceleratul de după amiază. Mi-l trimiți prin șofer. Să vină pe la 5 să mă ducă la gară.

SPIRU: Vin chiar eu. Se poate?! Vin să vă conduc.

CASAPU: Nu-i nevoie. Încă ceva. Transmite artistei să mă caute pe la unu la „Regal”.

SPIRU: La unu fix e la dumneavoastră.

CASAPU (*cu mina pe ușa*): Poate vii totuși.

SPIRU: Trebuie să-i pun pe ăia pe liber.

CASAPU: Poți lăsa dispoziție.

SPIRU: Nu, lăsați.

CASAPU (*zimbînd ironic*): A, da; și cîț pe ce să uit. Pe fratele ovreiului nu-i nevoie să-l aștepti! A fost după masă la mine, la hotel. Și-ți dau și-un sfat, Spirule: să știi că ai tarifele cam reduse. Nu de altceva, dar strici prețurile. (*Iese*.)

SPIRU (*revenîndu-și, după ce a rămas cîteva clipe perplex*): Dumnezeuii și cristoșii mamei lor. (*Sună furios, agentului care a intrat*) Adă-l pe tîrtan sus. Galop mă, galop. (*Se plimbă furios, apoi telefonează*.) Mă, cînd vine mașina, să-i spui șoferului să nu dispară pe undeva... Așa are obiceiul boul ăla... Cobor imediat. (*Se plimbă furios*.)

ZIGU (*intrînd*): Să trăiți.

SPIRU: Mă, scîrnaviilor, mă.

ZIGU (*speriat*): De ce domnule șef? Ce-am făcut?

SPIRU: Mă, știi ce mi-a făcut porcul ăla de frate-tău?

ZIGU: De unde pot să știu?!

SPIRU: S-a dus la inspector. (*Bătîndu-se în piept*.) Să-l ardă pe mîndea? Mă!

ZIGU: Cum se poate una ca asta?!

SPIRU: Ei lasă, vă ard eu pe voi.

Mi-a dat ordin inspectorul să-ți închid dosarul. Execut! Nu te trimit la curtea marțială. Te trimit în lagăr la percuțiații tăi. Te dau pe mîna nemților, mă. La cererea lor. (*În batjocură*.) Atîta trecere am și eu.

ZIGU (*disperat*): Cum să faceți asta? Asta-nseamnă că m-ați condamnat la moarte.

SPIRU: Mulțumește-i lui frate-tău.

ZIGU: Chemați-l, domnu' șef. De ce să nu vorbiți cu el?

SPIRU: Ce să vorbesc?! Dacă a intrat pe mîna inspectorului, e lefter. Țsta curăță pînă la os. Cred că lui mățaru' de frate-tău nu i-a lăsat nici izmenele de pe fund. Chiar el spune că-i scump. Paștele și anafora lui de inspector.

ZIGU (*implorînd*): Chemați-l, domnu' șef. Face el ceva... Poate ne ajută comunitatea izraelită... Sînt veterani de război...

SPIRU (*cu dispreț*): Centrala evreiască, mă?! Pe-un pîrlit ca tine, mă? Cine ești tu mă?!

ZIGU: Vă cad în genunchi, domnu' șef.

SPIRU (după câteva minute de gîndire, luînd o hotărîre subită): Mă, te scap... Eu te scap, mă.

ZIGU: Să trăiți, domnu' șef... să trăiți...

SPIRU: Te scap. M-a ars el, îl ard și eu. De tine depinde.

ZIGU (cu speranță disperată): Fac ce vreți.

SPIRU: Mă, îmi dai o declarație că l-ai auzit vorbind pe ceferist cu scîrba aia de studentă. Că se cunosc, că-s complici. Să spui și de curva aia de cîntăreacă că-i blat cu ei.

ZIGU: Cum să spun, dacă n-am văzut nimic ?

SPIRU: Lasă-mă, că te-nvăț eu. O faci cu mine.

ZIGU (cu demnitate, cu adîncă tristețe): Așa ceva nu pot să fac. Mai bine lagărul. M-ar bate Dumnezeu. Sint om bătrîn. Am trăit destul.

SPIRU: Te arzi singur, mă.

ZIGU (cu privirile pierdute): În 1917 m-a îngropat un obuz. A fost o minune că am scăpat. Poate că trebuia să fiu de mult, așa, un erou necunoscut. Sintem în 1943. Am trăit din pomana lui Dumnezeu 26 de ani după ce am scăpat din război. E de ajuns. Trimiteți-mă în lagăr.

SPIRU (agentului, pe care l-a sunat între timp): Îl bagi la celula mușilor. Nici musca să nu intre la el. Cînd vin ăia, spui să-i facă formele de trimitere în lagărul nemțesc. Eu mă duc la arest. Du-l pe ăsta și vino după mine jos. (Agentul îl duce pe Zigu spre ușă.) Mă-ntorc pe la zece. Să găsesc lună peste tot. La special să dea cu bradolină că putea a sînge de comunist. (Iese repede, înaintea celor doi.)

ZIGU (oprindu-se în ușă): S-a isprăvit cu Zigu. Ce șlagăr trist e viața asta. Pentru mine a fost cîntecul lebedei. (Arătînd biroul.) Pentru ăștia să fie cîntec de cucuvae. (Agentului care îi împinge spre ieșire.) Lasă că plec. (Iese.)

RADA (în pat, în capul oaselor): De ce l-or fi chemat din nou pe domnul Zigu ?

MARIA: Probabil că-i dau drumul.

MIHAI: Nu cred. Doar spunea că trebuie să-i facă întii formele de ieșire. (Florei) Și dumneata ai spus la fel.

FLORA: Da. (Pauză.)

MARIA: Ia spune, domnișoară Flora, să fie chiar așa cu Vasilică-al meu ?

FLORA: Ai auzit. Zigu spunea că-i sigur.

MARIA: Dar dumneata n-ai auzit nimic ? Că te-au ținut destul.

AXINTE: Ce-o mai întrebi ? Doar ți-a mai spus. Dînsa nu știe nimic și n-a auzit nimic.

MIHAI: Mie nu-mi place deloc că l-au chemat iar. Mi-e cam teamă.

MARIA: N-ai grijă, îi dă drumu'. Nici n-o făcut nimica.

MIHAI: Nu de asta.

FLORA: Ce-aveți toți cu Zigu ?

BANU: N-are nimeni nimic, domnișoară.

FLORA: Ce vorbești ?! Văd bine că-l suspectați toți. Și el, săracul, vă jur, n-a scos și n-ar scoate un cuvînt.

BANU: Nu-l suspectăm deloc. Doar știm bine de ce-i dau drumul. Și chiar dacă n-ar fi reușit să scape, tot n-ar fi spus nimic. Sint convins că-i un om cîstit.

MIHAI (sceptic): Poate...

RADA (cu ton de avertizare): Mihai !

FLORA: De ce sînteți voi așa neîncredători în oameni ?

AXINTE: Ca să crezi în cineva, trebuie mai întii să-l cîntărești bine.

FLORA (lui Axinte): Ai tăcut tot timpul și m-ai sfredelit cu privirea...

AXINTE: Nu sint un om tăcut de felul meu, domnișoară. Îmi place și mie să vorbesc. Despre viață și despre viitorul nostru sint multe de spus. (Cu ușoară ironie): Cînd socotesc că trebuie, vorbesc și eu.

FLORA: Cu alții poate... Dar cu Zigu și cu mine te porți aspru și nedrept.

BANU: Dar bine domnișoară, cum poți spune asta ? Domnul Axinte...

FLORA (tăindu-l iritată): Așa-i cum spun. De cînd am venit de sus, ceferistul se uită la mine ca la un

ciine. Sinteți toți la fel. Și dumneata, domnule profesor. La fel. Cu toată politețea dumneavoastră.

BANU: Domnișoară Flora...

FLORA: Lasă-mă în pace. Nu sînt proastă. Mă suspectați chiar mai mult decît pe Zigu. Credeți că-mi dau drumu' fiindcă v-am spionat.

BANU: Eu te cred cinstită, domnișoară.

MIHAI: Lăsați-o să vorbească, domnule profesor.

FLORA (*în nervi, crescendo*): Nu mai sînt cinstită de mult. Mi-a murit bărbatul pe front și-am rămas pe drumuri cu ațiția pe cap. Nu știu să fac nimic și nu puteam să mor de foame. Poate s-ar fi găsit altceva. Dar n-am știut. Asta sînt. O curvă, cum spuneți voi, bărbații. (*Izbucnește în plîns.*)

RADA: Domnișoară Flora, nu trebuie, vă rog.

FLORA (*printre lacrimi*): Lasă-mă și dumneata în pace. Ești studentă, deșteaptă, dar ești încă o mucoasă. Iartă-mă, dar așa-i. Și dumneata, și voi toți credeți că-mi dau drumu' fiindcă v-am spionat. Nu-i așa! Sînt, cum sînt, dar am și eu cîntea mea! Vă spun ca să vă liniștiți! Liniștește-te ceferistule, că tu ești capul aici! (*Printre hohote.*) Îmi dau drumul fiindcă m-am culcat cu măcelarul ăla sclivisit, de inspector. (*Cu accenteperate.*) Înțelegeți-mă. Ticălosul de Spiru, ca să mă scape, mi-a cerut căsuța și să-i zvîrl în stradă pe mama și pe toți ai mei. E un preț prea mare. Celălalt ciine, m-a pus și el să vă spionez, împreună cu Zigu. Și-atunci ce era să fac? S-ajung la curtea marțială?! Să mă dea pe mîna nemților?! Să vă trădez pe voi ca să scap eu?! Mi-e și mie scîrbă de mine. Asta-am făcut! Asta-i vina mea! (*Ridicînd capul.*) Hai, ceferistule, ridică piatra și lovește-mă. (*Cîteva momente de tăcere.*)

AXINTE: Sînt alții vinovații. Le vine rîndul.

MIHAI: Iartă-mă domnișoară.

FLORA (*cu zîmbet amar, printre lacrimi*): Mă credeți?

AXINTE: Te credem. (*Pauză, după care zgomot la intrare.*)

MARIA (*lui Banu*): Vin să ne scoată pe noi. (*Toți în așteptare.*)

SPIRU (*intrînd, dă cu ochii de Flora*): Ce, n-ai plecat artisto? Văd că-ți place la noi.

FLORA: Am venit să-mi iau parde-siul. Și dacă tot sînt aici, aștept să-mi faceți formele ca să nu mai vin încă o dată.

SPIRU: Ahaa, nu vrei să mai vii, pe-aici. Mă ocolești, frumoaso. Vezi să fii la unu fix la domnu' inspector. Te-așteaptă la „Regal“.

FLORA: Ce-i cu Zigu, domnule Spiru?

SPIRU: L-am trimis la nănică. (*Se duce spre mijlocul încăperii, teatral.*)

Frai la toată lumea!

MARIA: Slavă domnului.

CÎTIVA (*exclamații de surpriză.*)

SPIRU: Afară de Axinte.

MARIA: Păcat de el, săracul.

SPIRU (*lui Axinte*): Pe tine te trimit în voiaj la Tg. Jiu. Te fac oltean, mă.

CÎTIVA (*exclamații de consternare.*)

SPIRU (*arătînd pe Rada*): Professore, ia-o pe leșinata asta și vîr-o la un spital. Ești doctor și-o să meargă mai repede. Mi-a venit aici bolnavă și-a mai căzut și pe scări, umblînd ca o bezmetică. Asta-i! S-a-nțeles?!

BANU: O duc imediat.

SPIRU (*arătîndu-l pe Axinte, agentului care a venit între timp*): Asta rămîne deocamdată aici. După ce-l expediem pe celălalt, îl bagi pe el la celula mușilor. (*Uitîndu-se la ceas.*) E opt și ceva. Pe la opt treizeci vin ăia de la evidență. Îi duci să le facă formele de ieșire. Clar, mă?

AGENTUL: S-a-nțeles, domnu' șef.

SPIRU: Și voi, mă, să vă purtați ca sfinții. Ați scăpat ca prin urechile acului. Dacă pun mina a doua oară pe voi, vă fac praf și pulbere. Pe toți mă. Clar? (*Nu răspunde nimeni; agentului*) Hai mă. (*Iese.*)

AXINTE (*rupînd tăcerea care a rămas după plecarea celor doi; Florei*): Te-a chemat Casapu...

FLORA: Mai bine m-arunc înaintea trenului decît să mă duc.

MARIA: Ei! Domnișoară! Dacă ți-ai face seama de cîte ori ai necazuri...

FLORA: Zic și eu. Mă urc în primul tren și mă opresc la celălalt capăt. Unde mi-or vedea ochii.

RADA: Și ce-ai să faci?

FLORA: Văd eu.

RADA: Dumneata ai talent. Poate...

FLORA: Talent... fleac. Cu așa vezi unde-am ajuns.

RADA: Ai putea să cinți.

FLORA: Nu știu. (Mariei) I-ascultă maică, e greu la țesătorie?

MARIA: La început mai greu, că ești de dirvală. Greu și pe urmă, dar măcar ești la meserie.

FLORA: Nu-i nimic. Dacă ar fi numai d-asta: sint destul de voinică...

AXINTE: N-ai face rău...

FLORA: Nu știu. Dar, oriunde-oi fi... noaptea asta n-am s-o uit... (Pauză.)

MARIA: De-alde domnul Axinte sînt și pe la noi pe la fabrică, dar eu, să vă spun drept, m-am cam ținut deoparte. Nu de alta, dar bărbatu-i pe front, și eu tot cu grija lui Vasilică. C-am văzut eu că-i greu...

AXINTE: Tot așa ai de gînd?

MARIA: Nu. Altceva voiam să spun. Văd eu că nu-i bine. Deloc nu-i bine. Pentru nimeni care-i om. Și-nții, nu-i bine pentru Vasilică. Că-i micuț și are o viață înaintea. Aș vrea să o ducă altfel decît am tras-o noi.

RADA: Te-ai gîndit cuminte. (Pauză.)

MARIA: Tare-aș vrea să vă mai văd...

BANU: Acuș ne despărțim, domnule Axinte.

AXINTE: Ce să-i faci.

BANU: Înainte de-a pleca, vreau să spun ce-am pe inimă. (Zimbînd sfios, hitru.) Să știi, domnule Axinte, că și eu sînt comunist!

AXINTE (rizînd): Dumneavoastră?

BANU: Da, eu. Sînt comunist.

RADA (Zimbînd și ea): Nu vă supărați, domnule profesor, nu le-ați prins încă pe toate, dacă ați fi, n-ați spune.

AXINTE: Bravo, Rada.

RADA: Deocamdată cel puțin.

BANU: Eu am dreptul să greșesc. Sînt comunist nou de tot. Am devenit în noaptea asta. Dar de acum încolo n-am să mai spun, dar am să fiu. (Pauză.)

MIHAI (lui Axinte): Ai avut dreptate astă-noapte.

AXINTE: Îmi pare bine că-mi spui asta.

MIHAI: Nu-mi dădusem seama.

RADA: Eu ți-am spus de-atîtea ori. Și-ai mai citit și tu cîte ceva.

MIHAI: Destul de puțin.

MARIA: E altceva cînd vezi cu ochii tăi.

FLORA: Nu se naște nimeni învățat, studentule.

AXINTE: Oricum ar fi, e bine, domnule Mihai.

MIHAI: Mi-ar plăcea să renunți la „domnule”. Chiar dacă ne despărțim peste cîteva minute.

AXINTE: Nu însă pentru multă vreme... dragă Mihai. (Pauză.)

BANU (scoate ceasul): A trecut de 3 și jumătate.

MARIA (cu teamă) Oare vă merge bine ceasul?

BANU: Destul de bine.

MARIA: Să nu ne țină iar.

AXINTE: N-ai teamă, trebuie să vină.

RADA: Se aud pași. (Zgomot la intrare.)

AXINTE: Mă bucur pentru voi.

AGENTUL (din ușă): Haideți la evidență. (Se retrage în afara încăperii.)

BANU (dă mîna cu Axinte; ceilalți se grupează în jurul lor): Dacă n-ar fi așa departe, aș veni să te văd.

AXINTE: Nu v-ar da voie, dar ne vedem cîrînd.

BANU: Rămii cu bine. (Se duce spre ieșire.)

FLORA (dînd mîna cu Axinte): Să ne vedem sănătoși, ceferistule. (Se îndepărtează.)

AXINTE: Și repede.

MARIA (același gest): Cu bine, maică.

AXINTE: Și cum rămîne?

MARIA: Vorba-i vorbă...

AXINTE: Sănătate lui Vasilică. Să-ți crească mare, mare și voinic și să aibă parte de altă viață.

MARIA: Să dea domnul. Să ne vii sănătos. (Se îndepărtează.)

MIHAI (sprijinînd-o pe Rada, dă mîna cu Axinte): La revedere.

AXINTE: La revedere, Mihai. De tine n-am grijă. Tu ești cu Rada.

MIHAI: Cu ea, cu dumneata și cu toți.

RADA (*dînd mîna cu Axinte*): O să-ți fie greu.

AXINTE: Tu știi cine e acolo.

RADA: Da.

AXINTE: Atunci, e bine. Orice ar fi.

RADA: Aici va fi mai greu cu munca.

AXINTE: De asta îmi pare rău și mie. Dar nu-i nimic. Cade unul, vin alții. Poate și în noaptea asta au mai venit cîțiva alături de noi.

AGENTUL (*din ușă*): Haideți mai repede.

AXINTE: Fă-te repede sănătoasă! E nevoie de tine.

RADA (*ieșind*): Știu.

AXINTE: Ai grijă.

TOȚI (*din ușă*): Să vii sănătos!... Cu bine... Noroc bun!...

AXINTE: (*singur, spre ușa care se închide*): La revedere, la revedere, pe curînd. (*Se întoarce spre public, murmurînd primele măsuri ale Internaționalei.*) Pe curînd...

CORTINA

P R E M I E R E • P R E M I E R E • P R E M I E R E

În sălile de repetiții ale Teatrului Național „I. L. Caragiale” se pregătesc noi premiere.

Stînga sus: un moment de la repetițiile piesei lui Aurel Baranga, „Siciliana”, în regia artistului poporului Sică Alexandrescu. În fotografie: Radu Beligan, Coca Andronescu, Al. Giugaru, Natașa Alexandra, Eugenia Bammé și Dem. Rădulescu.

Stînga jos: „Alcadele din Zalameea” îi pune regizorului Dinu Cernescu probleme numeroase și grele de portretizare și de epocă. Iată-l, urmărind îndeaproape cristalizarea unui moment alături de deținătorii rolurilor: Simona Bondoc, Matei Alexandru și Damian Crișmaru.

Dreapta sus: piesa lui Horia Stancu, „Înainte de răsăritul soarelui”, pe care o pune în scenă Vlad Mugur, va da prilej spectatorilor să-l vadă pe Marcel Anghelescu într-un rol complex și dramatic. Iată-l, alături de tinerii actori Gh. Cozorici, Elisabeta Preda și C. Rauțchi.

Dreapta jos: Se repetă piesa lui Al. Mirodan, „Celebru 702”. În clișeu: regizorul Moni Ghelelter, autorul și cîțiva din principalii interpreți: Radu Beligan, Sanda Toma, Eugenia Popovici și Geo Barton.

